

Pluraliteit binne die Sewendedag-Adventistekerk

deur

Ruan Horn

**voorgelê ter gedeeltelike vervulling van die vereistes vir
die graad**

MAGISTER THEOLOGIAE

in die vak

PRAKTISE TEOLOGIE

aan die

UNIVERSITEIT VAN SUID-AFRIKA

STUDIELEIER: PROF JPJ THERON

NOVEMBER 2005

Inhoudsopgawe	Bladsy
1 Inleiding tot die probleem	1
1.1 Die agtergrond tot die probleem	1
1.2 Die navorsingsprobleem (fokus)	2
1.3 'n Evaluasie van die navorsingsprobleem	4
1.4 Die doelstellings van die navorsingsprojek	5
1.5 Die betekenis van die navorsing	6
1.6 Afbakening en beperkings	6
1.7 Metodologie	7
1.8 'n Oorsig van die hoofstukke van die verhandeling	8
 2 Pluraliteit en pluralisme	 10
2.1 Inleiding	10
2.2 Pluralisme teenoor pluraliteit	10
2.3 Pluralisme as geformuleerde teologie oor ander godsdiensste	12
2.4 Pluraliteit teenoor pluralisme	14
2.5 Pluralisme veronderstel pluraliteit	16
2.6 Samevatting	18
 3 'n Historiese oorsig	 19
3.1 Inleiding	19
3.2 Die Adventbeweging voor 1844	20
3.3 Die ontwikkeling na die "Groot Teleurstelling" van 1844	24
3.4 Die fragmentering binne Adventisme	30
3.5 Samevatting	35
 4 Pluraliteit en die Sewendedag-Adventistekerk as die "oorblyfselkerk"	 37
4.1 Inleiding	37

4.2	Die Sewendedag-Adventistekerk as “oorblyfselkerk”	38
4.3	Die “oorblyfselteologie” van die Sewendedag-Adventistekerk en die hantering van pluraliteit	41
4.4	Samevatting	44
5	Enkele brandpunte	46
5.1	Inleiding	46
5.2	Ordening van die vrou	47
5.3	Besinning oor kerkstruktuur	51
5.3.1	Die Suid-Afrikaanse konteks	51
5.3.2	Wêreldkonferensie-inisiatief: 1990	51
5.4	Onafhanklike bedieninge	54
5.5	Samevatting	57
6	Die geleentheid wat 'n prakties-teologiese benadering bied vir die hantering van pluraliteit	58
6.1	Inleiding	58
6.2	Die empiriese benadering	60
6.2.1	Die empiriese benadering van Van der Ven	60
6.2.2	Die hermeneuties-kommunikatiewe praxis van Van der Ven	61
6.2.3	Die hermeneutiese praxis	62
6.2.4	Die kommunikatiewe praxis	63
6.2.5	'n Normatiewe besinning oor die hermeneuties-kommunikatiewe praxis	64
6.2.6	Die eskatalogiese benadering	65
6.2.7	Mono-, multi-, inter-, en intradissiplinêre samewerking	66
6.2.8	Die metodologie van die empiriese benadering van Van der Ven	69
6.2.9	'n Samevatting van die empiriese benadering van Van der Ven	71
6.2.10	Die “analogical imagination” van David Tracy as teologiese benadering	72
6.2.11	Samevatting	75

7	Nadenke oor enkele toepassingsvelde	77
7.1	Inleiding	77
7.2	Die hermeneutiese benadering van Sewendedag-Adventiste en pluraliteit	78
7.3	Toepassing van die teorievorming van Van der Ven en Tracy	80
7.4	Samevatting	84
8	Bibliografie	85

OPSOMMING

Die doel van die verhandeling is om pluraliteit binne die Sewendedag-Adventistekerk aan te toon. Die konsep “pluraliteit” word gebruik om verskille en groepvorming aan te toon, terwyl die konsep “pluralisme” verwys na ‘n ideologiese standpunt ten opsigte van pluraliteit. Verskille en groepvorming is kenmerkend van die Milleriete of Adventbeweging waaruit die Sewendedag-Adventistekerk ontwikkel het. Die oortuiging dat die Sewendedag-Adventistekerk die “oorblyfselkerk” is, lei daar toe dat Adventiste eksklusief aanspraak maak op die “waarheid”. Gevolglik staan die “oorblyfselteologie” voor die uitdaging om verskille en groepvorming sinvol te verdiskonter. Daar is tans polarisasié rondom verskillende sake. Sewendedag-Adventiste sal dit voordelig vind om dialoog te voer oor die moontlikhede wat ‘n prakties-teologiese benadering bied in die hantering van pluraliteit. Teorievorming wat die empiriese werklikhede verdiskonter sal bydra tot die ontwikkeling van ‘n teologie wat kennis neem van die mens se behoeftes binne sy leefwêreld. Die benaderings van Van der Ven en Tracy word bespreek.

SLEUTELWOORDE

Pluraliteit, pluralisme, Milleriete, Adventbeweging, Sewendedag-Adventistekerk, oorblyfselteologie, dialoog, prakties-teologies, empiries, teorievorming

SUMMARY

The aim of the dissertation is to create awareness regarding plurality within the Seventh-day Adventist Church. The concept “plurality” refers to differences and group forming, while “pluralism” refers to an ideological view regarding plurality. Differences and disputes were very much part of the Millerites or Advent movement out of which the Seventh-day Adventist Church developed. The conviction that the Seventh-day Adventist Church is God’s remnant church leads to the exclusive “truth” claim of Adventists. Consequently, the remnant theology is facing the challenge to deal with differences and group forming in a constructive manner. Presently there is polarization within the church on various issues. Seventh-day Adventists will find it beneficial to dialogue about the opportunities that a practical-theological approach offers in dealing with plurality. Theory that accounts for empirical realities will contribute to the development of a theology that will be aware of the needs of people. There is a discussion of the approaches of Van der Ven and Tracy.

KEY TERMS

Plurality, pluralism, Millerites, Advent movement, Seventh-day Adventist Church, remnant theology, dialogue, practical-theological, empirical, theory

Hoofstuk 1

INLEIDING TOT DIE PROBLEEM

1.1 Die agtergrond tot die probleem

Verskillende standpunte oor Skrifbeskouing, inspirasie, hermeneutiek, regverdigmaking deur die geloof, die aanvaarding van EG White as profeet, en kerkstandaarde is voorbeeld van pluraliteit binne die Sewendedag-Adventistekerk (Knight 1999:151). Dit is teen hierdie agtergrond van pluraliteit dat Provonsha (1993:7) en Nderitu (2000:1) dit stel dat die identiteit van die Eerstewêreldkomponent van die Sewendedag-Adventistekerk in 'n krisis is.

Hierdie identiteitskrisis word veroorsaak en versnel deur 'n teologie wat volgens Van Wyk (1995:6-7) toenemend in gebreke bly om die fenomeen van pluraliteit op 'n konstruktiewe wyse te kan benut. Van Wyk (1989:189) pleit vir 'n wetenskaplik verantwoordbare benadering vir die beoefening van praktiese teologie wat 'n geleentheid bied vir die hantering van pluraliteit. Daar is 'n behoefte om 'n teologie te ontwikkel wat krities sal staan teenoor konfessionele standpunte en wat terselfdertyd kennis neem van die mens se behoeftes binne sy leefwêreld (Tracy 1981:410). Dit is teen hierdie agtergrond dat Van Wyk (1996:1) die volgende uitdaging rig: "Thus the most serious question, confronting Adventists, is: how can we remain faithful to the theological pointers of Seventh-day Adventists but also challenging ourselves to be a dynamic movement?"

Uiteenlopende standpunte wat tot polarisasie lei, reflekter nie 'n teologie wat goed ontwikkeld en op konsekwente beginsels gebaseer is nie (Nderitu 2000:1). Hierdie uiteenlopende standpunte binne die Sewendedag-Adventistekerk reflekter 'n teologie wat 'n oorlewingstryd voer ter wille van eie belang (Hachalingca1997:5).

Hoe hanteer Sewendedag-Adventiste pluraliteit? Vlijm (1981:12) omskryf pluraliteit binne kerkverband as volg: "Met pluraliteit in die gemeente duiden wij de veelheid van verschijnselen aan, die in alle dimensies van het geloofsleven wordt aangetroffen en die in vele gevallen tot spanningen leidt." Wat het daar toe bygedra dat lidmate en leiers pluraliteit hanteer soos hulle dit tans doen? Wat is die implikasies en die uiteinde van pluraliteit? Die studie onderneem om na die knelpunte te kyk en ook maniere (metodes) te verken om die uitdagings te hanteer. Vlijm (1981:13) gee insig in die uitdaging van pluraliteit wanneer hy sê:

Binne de éne gemeente vinden wij verschillende geloofsmanieren. Wij vragen naar de aard en de omvang van die verschillen, naar oorzaken en achtergronden van pluraliteit. Daarbij komt de problematiek van de grenzen van pluraliteit herhaaldelik ter sprake. Zijn er mogelijkheden om met pluraliteit op een verantwoordbare wijze om te gaan?

1.2 Die navorsingsprobleem (fokus)

Oor die afgelope 150 jaar het Sewendedag-Adventisme nie net in getalle gegroeien nie, maar ook in diversiteit (Newman 1994:5). Van Wyk (1995:6) sluit by Newman aan wanneer hy die volgende opmerking maak oor pluralistiese tendense in die Sewendedag-Adventistekerk: "Even though unity in diversity has been the historic hallmark of Adventism, this can no longer be taken for granted. We notice differences among ourselves in theological, missiological, organizational, and cultural arenas."

Newman (1994:26) vra dan tereg: "How much room is there for pluralism? When do differences become so big that they destroy rather than build?" Dit is na my mening vir Sewendedag-Adventiste belangrik om 'n teologie te ontwikkel wat die kerk in staat sal stel om pluraliteit op so 'n wyse te hanteer dat minder polarisasie sal plaasvind en wat die kerk terselfdertyd in staat sal stel om sy profetiese rol te

vervul. Volgens Hendriks (1981:323-324) moet pluraliteit sinvol hanteer word anders sal konflik toeneem:

Konflikten zijn er altijd geweest, maar het lijkt er sterk op dat het aantal de laaste decennia snel en sterk is gegroeid. Dit hang nauw samen met het ontstaan van een grote verscheidenheid in belangen, denken en doen en dat staat weer in verband met maatschappelijke processen als voortgaande sociale differentiatie en nog steeds groeiende kommunikasie en mobiliteit. De toeneming van het aantal konflikten is ekstra problematisch door de afbrokkeling van allerlei mechanismen voor het oplossen en regelen van konflikten.

Die Sewendedag-Adventistekerk as 'n instelling, met verwysing na sy teologiese raamwerk, benodig 'n perspektief waaruit teologie as 'n wetenskap beoefen kan word, wat die werklikheid bestudeer vanuit die geloofsaspek en nie slegs vanuit 'n bepaalde kerklike tradisie nie (Van Wyk 1989:189). Van Wyk (1989:189) is van mening dat die wetenskapsmodel 'n wetenskaplike geloofwaardigheid aan die teologie sal verleen. Sewendedag-Adventiste moet wat my betref die behoefté aan verandering identifiseer, bevorder en ook ruimte gee vir verandering waar dit nodig mag wees. Dit is onlosmaaklik deel van die evangelie dat mense mekaar nou reeds sal vind en sal saamwerk ter wille van Sy koninkryk.

Die empiriese teoloog Van der Ven (1993a:49) maak Sewendedag-Adventiste daarvan bewus dat 'n behoefté aan 'n teologie bestaan wat die "kommunikatiewe praxis" deel maak van sy teologiese benadering. Die "kommunikatiewe praxis" verwys na doelgerigte, ideologie-kritiese dialoog, waar respek, as kernbeginsel, selfs vir uiteenlopende standpunte gehandhaaf moet word (Van der Ven 1993a:50). Die teologie moet wetenskaplik verantwoordbaar wees en ook die perspektiewe van ander dissiplines erken en reflekteer (Van der Ven 1993a:101). Van der Ven (1993a:112) stel dit dat die intradisiplinêre model dit vereis dat die

teologie empiries word. Mense moet bewus gemaak word van hulle vertrekpunte, veronderstellings, teologiese paradigmas, problematiek rondom hermeneutiek, sowel as van die verskillende godsdienslike tradisies.

Sewendedag-Adventiste kan baie voordeel trek uit die “kritiese realisme” van Van Huyssteen (1986) in die formulering van ’n wetenskaplik-filosofiese benadering tot die praktiese teologie. Hierdie wetenskaplik-filosofiese benadering het nie net die potensiaal om pluraliteit te hanteer nie, maar dit kan ook pluraliteit aan die een kant voorkom en aan die ander kant selfs verwelkom.

1.3 ’n Evaluasie van die navorsingsprobleem

As ’n Sewendedag-Adventistekerk wat gedryf word deur ’n eiesoortige teologie (“waarheid”), moet daar besin word oor hoe pluraliteit hanteer kan word en selfs verwelkom word sonder om die teologiese identiteit te verloor wat van Sewendedag-Adventiste die “oorblyfselkerk” maak (Hachalinga 1997:6).

Goldstein (1997:6) beklemtoon dat Jesus nie gepoog het om instellings te verander nie. Hy wou eerder individue verander om instellings te verander. Vir Sewendedag-Adventiste kom dit daarop neer dat teoloë en lidmate op ’n gemoedelike wyse sal saamwerk om te poog om ’n teologie daar te stel wat ten minste ’n dualistiese doelstelling sal hê. Hiermee word bedoel ’n teologie wat aktuele perspektief sal gee aan die identiteit van die “oorblyfselkerk” binne die huidige konteks, en terselfdertyd as teologie van die kerk wetenskaplik en filosofies verantwoordbaar is.

Vir Van der Ven (1993a:49-52) gaan dit oor die ontwikkeling van begrip wat te make het met die affektiewe bereidwilligheid om te luister, die demonstrering van ’n oopheid, die kognitiewe vermoë om te probeer verstaan, analisering en evaluering en die openbaring van ’n gesindheid van verdraagsaamheid en respek. Van der Ven (1993a:60) verwys ook na die belangrike beginsel van

vryheid wat gegrond is in die subjektiwiteit van elke gespreksvennoot, en dat die gamma- en natuurwetenskappe, gelyke rolspelers in die proses is.

Teen hierdie agtergrond kan gesê word dat dialoog 'n belangrike kenmerk behoort te wees van die wyse waarop Sewendedag-Adventiste teologie beoefen. Respek, begrip en verdraagsaamheid vir verskillende perspektiewe en selfs standpunte oor dieselfde narratiewe behoort 'n imperatif te wees. 'n Groter bewuswording sal moet kom wat die gelykheid van die verskillende dissiplines betref. Teologie behoort ook nie in isolasie van die gamma- en natuurwetenskappe beoefen te word nie (Van der Ven 1993a:101-112). Almal wat deel uitmaak van die theologiese besinning sal kennis moet neem van hulle eie, asook van ander se veronderstellings. Sommige teoloë werk modernisties, terwyl andere 'n postmodernistiese benadering verkies (Bruinsma 2005:19). Verskille bestaan ook oor watter eksegetiese paradigma in die hermeneutiek gebruik moet word (Van Wyk 2000:99). Sewendedag-Adventiste moet poog om 'n teologie te ontwikkel wat die volgende verwagtinge van die post-modernistiese benadering sal verdiskontereer: "Post-modernists believe that a good deal of the problems of communication with people and the biblical text is because of a lack of a reflexive approach in theology and thus a failure to take serious cognizance of the role of our "world views" and presuppositions" (Van Wyk 2000:99-100).

1.4 Die doelstellings van die navorsingsprojek

Met die fokus op pluraliteit binne die Sewendedag-Adventistekerk is die doelstellings van die navorsingsprojek dat die:

- SDA geleei sal word tot 'n groter aanvaarding van die realiteit van pluraliteit. Histories is dit duidelik dat pluraliteit nog altyd deel van die kerk was en dat pluraliteit konstruktief hanteer moet word.
- SDA poog om 'n teologie te ontwikkel wat pluraliteit konstruktief kan begelei, sodat pluraliteit nie polarisasie in die hand sal werk nie.

- SDA sal besef dat 'n teologie wat die klem te veel op identiteit plaas werklikheidsvreemd word.
- SDA sal besin oor die geleenthede en voordele wat die beoefening van 'n empiriese teologie inhoud vir die hantering van pluraliteit.

1.5 Die betekenis van die navorsing

Die Sewendedag-Adventistekerk is nie verbind tot enige geloofsbelidensse soos die Nederlandse Geloofsbelidens, Dordtse Leerreëls of die Heidelbergse Kategismus nie. Die Sewendedag-Adventistekerk het nie 'n amptelike geloofsbelidens nie, omdat erkenning gegee word aan die progressiewe en dinamiese aard van waarheid (Wêreldkonferensie van SDA 1988:iv). Dit bied 'n wonderlike geleentheid om sonder die spreekwoordelike swaard oor die kop van konfessies, oop en eerlik vanuit alle moontlike perspektiewe hierdie navorsing te doen. Die navorsing is 'n beskeie poging en 'n klein bydrae in die gesprek om die Sewendedag-Adventistekerk daarvan bewus te maak en aan te spoor om 'n teologie te ontwikkel wat die kerk nie alleen beter sal posisioneer om sy profetiese taak na te kom nie, maar wat terselfdertyd polarisasie sal hanteer en voorkom.

1.6 Afbakening en beperkings

Die veld van die gamma- en natuurwetenskappe is te groot om in besonderhede te bespreek en te analyseer soos dit verband hou met die onderwerp van pluraliteit in hierdie verhandeling van beperkte omvang.

Dit sou verkeerd wees om te wil voorgee dat alle standpunte, perspektiewe en aksentuerings van Sewendedag-Adventiste in die verhandeling gereflekteer word. Die fokus van die verhandeling is om Sewendedag-Adventiste meer bewus te maak van die fenomeen van pluraliteit. In terme van pluraliteit kan Sewendedag-Adventiste identifiseer met die volgende stelling wat Meerburg

(1981:312) maak oor pluraliteit binne die Gereformeerde kerke: "Binnen de Gereformeerde Kerken zijn uiteenlopende, meer of minder tegenstrijdige identiteitskoncepties tegelijkertijd aanwezig." Daar word gepoog om Sewendedag-Adventiste daarvan bewus te maak dat dialoog gevoer moet word en dat daar deur dialoog besin sal word oor die hantering van pluraliteit. Wanneer Meerburg (1981:312-317) skryf oor die hantering van pluraliteit binne die Gereformeerde kerke beklemtoon hy ook die rol van dialoog onder die opskrif "Dialoog als weg" met die woorde: "Daarop ook is de verwachting gebaseerd dat de weg van de dialoog een begaanbare weg sal zijn."

Namate Sewendedag-Adventiste bewus word van die problematiek van pluraliteit kan daar ook gekyk word na hoe ander kerkgenootskappe en organisasies die fenomeen van pluraliteit hanteer. "Herstrukturering" is deesdae op almal se agenda, asook die kerk s'n. Dit is byvoorbeeld belangrik dat die kerk oor alle moontlike opsies moet besin om in terme van sy struktuur so effektief moontlik te wees.

1.7 Metodologie

Hierdie verhandeling word geskryf vanuit 'n praktiese-teologiese perspektief, met spesiale verwysing na pluraliteit binne die konteks van die Sewendedag-Adventistekerk. Dit beoog 'n werkswyse wat die volgende uitdaging van Cochrane (et al. 1991:24) ernstig opneem: "action which is subject to critical reflection and which is engaged in transformation."

Die benadering is histories, tematies en analities van aard. Histories kyk dit na hoe Sewendedag-Adventiste nog altyd pluraliteit hanteer het en dat Sewendedag-Adventiste moet herbesin oor 'n eenheid wat soms kunsmatig voorgehou word.

Tematies word daar krities en analities gekyk na die identifisering en die hantering van pluraliteit. Dit kom daarop neer dat hierdie studie 'n historiese, dogmatiese en filosofiese analise van die onderwerp is.

In die verhandeling van beperkte omvang sal daar nie net van Sewendedag-Adventiste bronne gebruik gemaak word nie, maar van alle moontlike bronne wat 'n bydrae tot die gesprek kan lewer.

1.8 'n Oorsig van die hoofstukke van die verhandeling

In hoofstuk twee word aandag gegee aan die wyse waarop die woorde "pluraliteit" en "pluralisme" in akademiese literatuur omskryf word. Redes word aangevoer waarom hierdie twee woorde bespreek moet word. Die bespreking toon aan dat "pluraliteit" en "pluralisme" beslis nie sinonieme is nie. Die doel is om die leser 'n breër begrip van die twee woorde te gee.

In hoofstuk drie is daar 'n bespreking van die feit dat die geskiedenis leer dat pluraliteit onlosmaaklik deel is van die identiteit van Adventisme (Milleriete of Adventbeweging) en Sewendedag-Adventisme. Aandag word gegee aan leerstellige verskille en groepvorming voor en na die belangrike datum van 1844. Die doel van die geskiedkundige agtergrond oor die verskille, groepvorming en polarisering is om Sewendedag-Adventiste te lei tot 'n groter erkenning van pluraliteit en om terselfdertyd te besin oor die hantering daarvan.

Die bedoeling van hoofstuk vier is tweeledig van aard. In die eerste plek is daar 'n bespreking oor wat dit beteken om die "oorblyfselkerk" te wees. Hierna word besin oor die potensiaal van die "oorblyfselteologie" om pluraliteit konstruktief te verdiskonneer. Hierdie theologiese evaluering is belangrik met die oog op die hantering van toenemende kontemporêre brandpunte soos die: ordening van die vrou, homoseksualiteit, kerkstruktuur en verskillende theologiese strominge binne die kerk.

In hoofstuk vyf word die ordening van die vrou, kerkstruktuur en onafhanklike bedieninge bespreek. Hierdie drie kontemporêre brandpunte in die Sewendedag-Adventistekerk word bespreek met verwysing na die problematiek wat daarmee saamgaan. Die doel van die bespreking is om aan te toon dat daar nagedink moet word oor die hantering van verskeie knelpunte.

In hoofstuk ses word die empiriese benadering van Van der Ven en Tracy bespreek. Hierdie bespreking word gedoen met verwysing na die “hermeneuties-kommunikatiewe praxis” wat Van der Ven voorstel as model vir die praktiese teologie, asook na die “analogical imagination” wat Tracy voorstel vir die beoefening van teologie. Hierdie wetenskaplik-filosofies verantwoordbare teologie bied aan Sewendedag-Adventiste nie net die geleentheid om ’n teologie te ontwikkel wat meer relevant sal wees nie, maar wat terselfdertyd die potensiaal inhoud om pluraliteit meer konstruktief te begelei.

In hoofstuk sewe word die toepassing van die empiriese teorievorming van Van der Ven en Tracy bespreek. Die doel van die hoofstuk is om aan te toon hoe die empiries-teologiese ondersoek gedoen kan word en die alternatief wat die empiriese teologie bied vir die beperkinge van die hermeneutiese benadering wat tradisioneel deur Sewendedag-Adventiste gebruik word.

Hoofstuk 2

PLURALITEIT EN PLURALISME

2.1 Inleiding

Soos in hoofstuk een aangedui is, is die fokus van die verhandeling op pluraliteit binne die Sewendedag-Adventistekerk. In die lig van hierdie bepaalde fokus van die verhandeling is dit belangrik dat die leser 'n begrip sal hê van die wyse waarop die woorde "pluraliteit" en "pluralisme" in akademiese literatuur omskryf word. In hierdie hoofstuk word daar gefokus op 'n bondige bespreking van hierdie bepaalde woorde, met die doel om aan te toon dat elkeen van die twee woorde in die bestaande literatuur verskillend omskryf word. Dit sal die leser van hierdie verhandeling duidelikheid gee oor wat my begrip van en bedoeling met die gebruik van die twee woorde is.

Pluralisme word vervolgens bespreek, omdat die waardes van pluralisme belangrik kan wees in die bespreking en die hantering van pluraliteit.

2.2 Pluralisme teenoor pluraliteit

Dit is opvallend om te sien hoe verskillend pluralisme en pluraliteit omskryf word. Robinson (2003:1) verwys as volg na Eck en Terry wat godsdienstige pluralisme en godsdienstige diversitet as sinonieme begrippe verstaan: "That is, pluralism is a simple recognition of the fact that there are many different faith groups active in the country."

Vir Holland-Shuey (2002:1) beteken godsdienstige pluralisme inter-godsdienstige dialoog: "Pluralism ... holds to one's own faith, and at the same time, engages other faiths in learning about their path and how they want to be understood ...

Pluralism and dialogue are the means for building bridges and relationships that create harmony and peace on our planet home.”

Eck (1993:7) huldig ’n ander standpunt oor pluralisme en maak die volgende stelling: “... through a cynical intellectual sleight of hand, some critics have linked pluralism with a valueless relativism – an undiscriminating twilight in which ‘all cats are gray,’ all perspectives equally viable, and as a result, equally unconvincing.” Dit kom daarop neer dat godsdiestige pluralisme ’n akkommoderende standpunt inneem teenoor alle geloofsoortuiginge van alle godsdiens.

Volgens Byrne (1995:vii) verwys pluralisme nie na die verskynsel van verskillende godsdiens in die wêreld nie, maar na ’n intellektuele respons op die verskynsel. Dit kom daarop neer dat pluralisme ook ’n geformuleerde teologie oor godsdiens is.

Arthur (2000:4) stem nie saam met Eck en Byrne nie, en verstaan pluralisme en pluraliteit as taalkundig sinoniem met mekaar. Uit die volgende aanhaling is dit duidelik dat Arthur (2000:4) nie soos Byrne ’n ideologiese standpunt aan pluralisme koppel nie: “By pluralism I simply mean the fact of our awareness of many different religions, not the way in which we respond to this situation.”

Hierdie siening van pluralisme, wat gekoppel word aan name soos Troeltsch, Hocking en Toynbee, is volgens Barnes (1989:12) in ooreenstemming met Panikkar se opvatting. Barnes (1989:12) verwys na Panikkar op die volgende wyse: “He speaks of exclusivism, inclusivism and what he calls parallelism: the thesis that all religions run parallel to meet only in the Ultimate, at the end of time.”

Wanneer Grimmitt (1994:133) skryf oor godsdiestige onderrig en die ideologie van pluralisme, word pluralisme as volg omskryf: “... pluralism includes not only

the existence of a variety of religious viewpoints but also secular viewpoints, the latter having a dominant influence on how contemporary education is to be understood." Vir Grimmit (1994:133) gaan dit gevolelik oor 'n ideologie wat godsdiensige gelykheid en neutraliteit binne 'n sekulêre opvoedkundige konteks reflekteer.

Netland (1991:26) meld dat Rooms-Katolieke teoloë soos Knitter en Pieris vir Pannikar (wat ook Rooms-Katolieke is) in die opvatting steun dat die Christelike geloof in geen opsig verhewe is bo ander godsdiensige tradisies nie. Onder Protestante is daar volgens Netland (1991:26) ook 'n groeiende aantal teoloë wat 'n openheid ontwikkel teenoor pluralisme as teologie oor ander godsdiensste.

2.3 Pluralisme as geformuleerde teologie oor ander godsdiensste

Netland (1991:10) sê dat pluralisme van beide eksklusiwisme en inklusiwisme verskil deur die veronderstelling te verwerp dat God Homself op 'n unieke wyse in die persoon Jesus Christus openbaar. Daar is niks uniek of normatief aan die persoon Jesus Christus nie. Dit is duidelik dat Netland (1991:10) Jesus slegs sien as een van baie godsdiensige leiers wat deur God gebruik word vir die verlossing van die mensdom wanneer hy aanvoer: "Pluralism, then, goes beyond inclusivism in rejecting the idea that there is anything superior, normative, or definitive about Christianity. Christian faith is merely one of many equally legitimate human responses to the same divine reality."

Barnes (1989:13) wys daarop dat pluralisme basies op twee waardes berus, naamlik getrouheid en oopheid. Daar is getrouheid aan jou eie teologie, terwyl daar ook 'n oopheid en begrip vir ander godsdiensste is. Barnes (1989:13) meld dat eksklusiwisme eksklusiewe getrouheid aan jou eie godsdiensige tradisie ondersteep en dat hierdie posisie van eksklusiwisme die probleme rakende godsdiensige pluraliteit hoofsaaklik sien as 'n probleem wat die ander tradisies

het. Dit is duidelik dat Barnes (1989:13) die teologie van eksklusiwisme ontoereikend vind, want dit ontken die empiriese werklikhede van die dag. Volgens hom is die uitgangspunt binne pluralisme die volgende: "What is the theological meaning of the other?" (Barnes 1989:13).

Netland (1991:10) sluit by Barnes aan wanneer hy tot die gevolg trekking kom dat hoe meer mense blootstelling het aan ander godsdiens-tige leiers en hulle prestasies en tradisies, hoe meer word daar besef dat die Christelike godsdiens nie daarop aanspraak kan maak dat dit enigsins meerderwaardig is nie. In die lig hiervan lewer Race (1983:68) kritiek op die teologie van inklusiwisme omdat dit aan die een kant die geestelike waarhede van ander godsdiens-te aanvaar, terwyl dit tog weer ander tradisies onderskei maak aan die Christelike tradisie deur slegs verlossing deur Christus te aanvaar.

Race (1983:38) lewer as volg kritiek op inklusiwisme: "To be inclusive is to believe that all non-Christian religious truth belongs ultimately to Christ and the way of discipleship which spring from him. Inclusivism therefore involves its adherents in the task of delineating lines between the Christian faith and the inner religious dynamism of the other faiths."

Race (1983:72) beklemtoon verdraagsaamheid teenoor ander godsdiens-te en is van mening dat verdraagsaamheid die kern van die teologie van pluralisme is. Dit is ook interessant dat Race (1983:72) onderskei tussen twee vorme van verdraagsaamheid: "... tolerance as a Christian moral imperative, and as a Christian theological necessity."

Pluralisme as geformuleerde standpunt, en die waardes wat dit verteenwoordig, word goed opgesom in die woorde van Sire (1993:22): "No religion is dominant in culture at large; none is authoritative; yet each of them is viable. To raise the question of which of them is true is to violate social morals."

Vir baie word pluralisme 'n lewensfilosofie waar verskillende antwoorde op dieselfde vrae as versoenbaar beskou word, en dat 'n kombinasie van sieninge 'n populêre manier word om die mens se lewenservaringe te beskou: "Different answers to each question are compatible, and the possible combination of views provide a popular way of viewing the history of philosophy" (*Encyclopaedia Britannica* 1978:51).

2.4 Pluraliteit teenoor pluralisme

Pluraliteit word omskryf in terme van verskillende waardepatrone en normestelsels binne 'n bepaalde konteks (Linde 1974:15). Hierdie pluraliteit toon baie duidelike kompartementalisasie, asook duidelike skeidslyne (Linde 1974:15).

Wanneer Newman (1973:286) skryf oor pluraliteit vanuit 'n sosiale perspektief, word na pluraliteit verwys as "multiple realities", wat vir hom dui op die hoë mate van differensiasie wat teenwoordig is in 'n bepaalde gemeenskap.

Dit kom onder ander daarop neer dat 'n primêre kenmerk van pluraliteit is dat dit geen homogene eenheid voorstel nie, en dat dit verteenwoordigend is van aparte segmente, eksklusiwiteit, eie gedragspatrone en idees, asook waardes en norme (Linde 1974:14).

Volgens Conradie (1992:41) dui pluraliteit op 'n diversiteit wat konflikterende waarheidsaansprake maak:

"The existence of 'plurality' (in theology) indicates more than a harmonious or complimenting diversity. Different theological traditions can relate to one another in either a complementing or a conflicting or a contradicting way. The concept 'plurality', as it will be used in the present essay, indicates a diversity with conflicting truth claims."

Conradie (1992:46) onderskei baie duidelik tussen pluraliteit en pluralisme wanneer hy sê: "Pluralism indicates a specific philosophical approach which could be used to deal with the empirical reality of plurality." Monisme, eklektisisme, relativisme en agnostisisme is soos pluralisme, ook moontlike benaderings om pluraliteit te hanteer (Conradie 1992:40-64).

Die konsep "pluraliteit" verwys na die "state of being plural", terwyl pluralisme verwys na "a system that recognizes more than one ultimate principle" (*Concise Oxford Dictionary* 1976:850). Lee (1988:58) is van mening dat pluraliteit die geloof van verskeie tradisies bevestig, maar nie aandag gee aan die verhouding, erkenning en samewerking tussen tradisies nie. Eck (1993:7) sluit hierby aan in die argumentering vir die onderskeid tussen pluraliteit en pluralisme: "Plurality is just diversity, plain and simple – splendid, colorful, maybe even threatening. Such diversity does not, however, have to affect me. ... but I have to *participate* in pluralism." Vir Shockley is dit ook belangrik om pluraliteit te onderskei van pluralisme wat die aspek van verhoudinge betref wanneer hy sê: "Religious pluralism must be distinguished from religious diversity, reality and presence of a variety of types and forms of religious expression. This is minimal religious pluralism. The essence of religious pluralism is not realia, but relationships" (in Lubbe 1995:163).

Geldenhuys (1983:53) wys daarop dat die ekumeniese teologie strewe na eenheid te midde van veelvormigheid, en dat daar in die strewe na eenheid gewaak moet word teen die vermeerdering van kerke en groepe wat uitsluitend teenoor mekaar staan. Dit kom daarop neer dat pluraliteit ekumenies aanvaarbaar is solank dit nie tot verskeurdheid aanleiding gee nie (Geldenhuys 1983:53).

Demarest (1992:189) maak dit duidelik dat die historiese verskynsel van godsdiensstige pluraliteit binne die raamwerk van godsdiensstige tradisies

aanleiding gegee het tot die ontwikkeling van die dogma van godsdienstige pluralisme: “By the former we mean the empirical reality of diverse religious systems in the world, and by the latter the doctrine that all religions are equally valid ways of salvation.” Verder verwys Demarest (1992:189) na pluraliteit as die verskynsel van verskillende godsdienste, en dat pluralisme een van baie moontlike evaluerings kan wees van die verskynsel van verskillende godsdienste.

Die verskynsel van godsdienstige pluraliteit word deur sommige beskou as 'n manifestasie wat deel is van die realiteit van 'n gebroke en sondige wêreld, terwyl pluralisme in reaksie op hierdie pluraliteit as 'n valse en misleidende dogma geklassifiseer word (Demarest 1992:206).

2.5 Pluralisme veronderstel pluraliteit

Lubbe (1995:159) argumenteer dat godsdienstige pluralisme, anders as godsdienstige pluraliteit, nie noodwendig 'n gegewe in enige samelewing is nie. Pluralisme is nie noodwendig pluraliteit nie, maar is by pluraliteit betrokke (Lubbe 1995:159). Volgens König (1976:47) vra teologiese pluraliteit na die sin van die verskillende teologieë, en dit vra na die moontlikheid van meer as een konfessie of konfessievorm in die kerk.

Vir Lubbe (1995:165) beteken pluralisme nie noodwendig 'n relativistiese omgaan met pluraliteit nie, of dat alle godsdienste noodwendig ewe waar is nie, maar “pluralism presupposes the encounter of commitments. ... Pluralism then is not an ideology but a paradigm for working together in a world of religious difference. The language of pluralism is that of dialogue and encounter, give and take, criticism and self-criticism.”

Pluralisme het 'n gewilligheid om teenstrydige aansprake op waarheid te kan hanteer, maar tog staan pluralisme nie volgens Tracy (1987:21-25) onder die

verpligting om al die aansprake bymekaar te bring en met mekaar te versoen nie. Dit is oop vir 'n verskeidenheid van standpunte, terwyl standpunte nooit geklassifiseer moet word nie, sodat sekere tradisies nie meer status as ander tradisies sal hê nie. Tracy (1987:18-27) beklemtoon dat pluralisme nie 'n *laissez-faire*-benadering tot waarheid is nie, want dialoog moet plaasvind en konflik moet verwag word. Tracy (1987:19) vat bogenoemde gedagte goed saam in die woorde:

Conversation is a game with some hard rules: say only what you mean; say it as accurately as you can; listen to and respect what the other says, however different or other; be willing to correct or defend your opinions if challenged by the conversation partner; be willing to argue if necessary, to confront if demanded, to endure necessary conflict, to change your mind if the evidence suggests.

Dit is belangrik om daarop te let dat die *Westminister Dictionary of Christian Theology* (1983:449-450) nie net na pluraliteit en pluralisme binne die raamwerk van verskillende godsdiensstige tradisies verwys nie, maar hierdie woorde gebruik ook om groeperinge en 'n standpunt oor die groeperinge binne Protestantisme, Judaïsme en Katolisisme aan te toon:

... the religious pluralism typical of contemporary society in the Western world, with its plurality of denominations comprehended in the three larger communions of Protestantism, Catholicism and Judaism. ... for most Westerners this plurality of religious groups has long since come to seem desirable, it can further serve to illustrate the other closely related sense of pluralism when it is used to refer not to a state or condition of such plurality but to a doctrine or policy advocating this state or condition.

2.6 Samevatting

Pluraliteit dui baie duidelik op die fenomeen van groepvorming in die samelewing. Dit dui ook op polarisasie binne kerke en organisasies, wat daarop neerkom dat mense in kerke en organisasies uitsluitend teenoor mekaar staan. Vanuit 'n ekumeniese perspektief is dit belangrik dat pluraliteit sinvol hanteer word, en dat dit nie daartoe sal lei dat mense meer en meer van mekaar vervreem sal word nie.

Soos in die hoofstuk aangedui is, is dit baie duidelik dat dit 'n fout sal wees om die woord "pluralisme" gelyk te stel aan "pluraliteit". Binne die raamwerk van die verhandeling sal die woord "pluralisme" beslis nie as sinoniem vir die woord "pluraliteit" gebruik word nie. Die woord "pluralisme" verwys vir my na waardes soos dialoog, wedersydse erkenning en verdraagsaamheid. Daar sal ook na hierdie waardes van pluralisme verwys word in die bespreking van Van der Ven en Tracy se empiriese benadering.

Hoofstuk 3

'n HISTORIESE OORSIG

3.1 Inleiding

In hoofstuk twee is pluraliteit omskryf as groepvorming in die samelewing. Dit is 'n aanduiding van die bestaan van polarisasie binne kerke en organisasies, wat daarop neerkom dat mense in kerke en organisasies uitsluitend teenoor mekaar staan. Hierdie groepvorming is opsigself nie noodwendig negatief nie, afhangend van die reaksie en besluite wat geneem word ten opsigte van die bepaalde pluraliteit.

Monisme, eklektisme, relativisme, agnostisisme, asook pluralisme sal pluraliteit onderskeidelik verskillend hanteer, en hierdie pluraliteit sal negatief of positief ervaar word, afhangend van die groep of individu se veronderstellings (Conradie 1992:40-64).

Met die historiese oorsig van hierdie hoofstuk sal aangetoon word dat Adventisme reg van die begin af met die uitdaging van pluraliteit gekonfronteer is, omdat mense betrokke by groepvorming meestal uitsluitend teenoor mekaar gestaan het. Die doel van hierdie hoofstuk is om die historiese prentjie van Adventisme te skilder, en die leser te laat besef dat die geskiedenis leer dat pluraliteit onlosmaaklik deel is van die identiteit van die Sewendedag-Adventistekerk.

Ek is van mening dat pluraliteit beter verstaan en hanteer sal word indien mense weet hoe pluraliteit ontwikkel het en hoe dit hulle raak.

3.2 Die Adventbeweging voor 1844

Die Milleriete of Adventbeweging het in 1831 begin met die prediking van William Miller, wat gefokus het op die spoedige Wederkoms van Jesus Christus (Hoekema 1973:9-10). In terme van geskiedkundige agtergrond is dit belangrik om daarop te wys dat die Sewendedag-Adventistekerk uit die Milleriete of Adventbeweging ontwikkel het (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:892). Dit beteken dat, alhoewel die Sewendedag-Adventistekerk eers in 1863 amptelik met die eerste Wêreldkonferensie georganiseer is, die Kerk onlosmaaklik sy wortels in die Adventbeweging het (Damsteegt 1977:255-256).

Die Milleriete het uit verskillende kerkgenootskappe gekom (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:880,892). Vanweë die fokus op die spoedige wederkoms was daar nie 'n behoefte in die Adventbeweging aan 'n nuwe kerklike struktuur om met ander kerke mee te ding nie (Arthur 1974:154). Die Milleriete het verskil oor die presiese jaar van die Wederkoms, maar het geglo dat die wederkoms op hande is (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:892). Joshua Himes, Josiah Litch, Henry Dana Ward en Henry Jones het in samewerking met William Miller as leiers van die Adventbeweging, gefokus op die waarskuwing en die voorbereiding van mense en kerke met die oog op die spoedige wederkoms van Jesus Christus (Arthur 1974:155). Damsteegt (1977:14-15) maak dit baie duidelik dat verskeie van hierdie leiers in die Adventbeweging eers predikante in verskillende kerkgenootskappe was. William Miller se kragtige prediking het 'n prominente rol gespeel in Christene en geestelike leiers se besluitneming om by die Adventbeweging aan te sluit (Damsteegt 1977:14-15).

Arthur (1974:156) wys op die volgende idees wat binne Adventisme as vals verklaar is, maar gee ongelukkig geen verduideliking oor die betekenis daarvan nie: "The temporal millennium; the invisible reign of Christ in the present world; the world's conversion."

Teen die laaste kwartaal van 1840 het die Adventiste slegs 'n dokument gehad wat 'n samevatting is van die essensiële oortuigings (Arthur 1974:157). Uit die *Seventh-day Adventist Encyclopedia* (1976:395) is dit duidelik waarom hierdie dokument met die wesentlike oortuigings, nie met die tradisionele geloofsbelidens verwar moet word nie: "The Bible and the Bible only should be the Christian's creed and that they have no creed but the Bible. However, over the years they have issued various statements of belief gradually moving toward the 22 Fundamental Beliefs published in the denominational Yearbook since 1931."

Dit is belangrik dat gelet word daarop dat die motivering vir die samestelling van hierdie "statements" die volgende is: "... a basis for doctrinal purity as essential to order in the church" (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:395). Dit dui vir my daarop dat pluraliteit, en die hantering van pluraliteit beslis deel is van die motivering vir die formulering van die "statements".

Met hierdie opsommings van die geloof wat van tyd tot tyd uitgegee is, het die beweging en die kerk probeer verseker dat leerstellings nie as onveranderlike dogma beskou sou word nie (Wêreldkonferensie van SDA 1988:iv). 'n Mens sou egter met reg vra of hierdie opsommings van die geloof nie tog vir baie lidmate, vir alle praktiese doeleindes, geloofsbelidensse geword het nie? Daar sou ook baie vrae gevra kan word oor die haalbaarheid van Bybel as die enigste geloofsbelidens.

Voor 1842 het die klem geval op die feit dat Christus sal kom en nie presies oor wanneer nie, maar na die begin van die jaar 1842 was daar heelwat verskille oor presies wanneer Christus sou kom (Arthur 1974:159). Miller en Litch het saamgestem oor 1843, terwyl Ward en Jones heeltemal gekant was teen die datumbepalings (Arthur 1974:160). Himes was gekant teen die presiese bepalings van datums en tye (Arthur 1974:160). Dit is duidelik dat die vyf mees

prominente leiers van die beweging verdeeld was oor die mees fundamentele oortuiging van die beweging (Arthur 1974:160).

Hierdie uiteeneenlopende standpunte is egter op 'n interessante wyse hanteer. In Desember 1841 het die algemene konferensie wat in Dover, New Hampshire, gehou is verklaar: "... that it was necessary only for members to declare their belief in the near advent of Christ, that a belief in a definite time was not necessary" (Arthur 1974:160).

Dit is belangrik om te noem dat die algemene konferensie van 1842 nie dieselfde standpunt gehandhaaf het as die algemene konferensie van 1841 nie: "Therefore resolved, that in the opinion of the Conference, there are most serious and important reasons for believing that God has revealed the time of the end of the world and that that time is 1843" (Arthur 1974:160). Hierdie algemene konferensie van die Milleriete moet nie verwarring word met die organisering van die Wêreldkonferensie van Sewendedag-Adventiste in 1863 nie (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:1327).

Ward en Jones, twee prominente leiers in die Adventbeweging, kon nie die "definite time" vir die Advent aanvaar nie (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:893). Arthur (1974:161) meld wat die gevolg vir Ward en Jones was omdat hulle nie die Milleriete se standpunt wou aanvaar nie: "This action on the part of the general conference had the immediate effect of cutting off some who had been numbered among the Millerites. Two of the five most prominent lecturers, Henry Dana Ward and Henry Jones, were seldom heard from again."

Jones het die volgende standpunt gehad oor die kwessie van die spesifieke tyd van die Wederkoms: "The set time of the advent was made a standard of union, as I understood it, so that I was seemingly no longer one of the union" (Arthur 1974:161). Whiting was ook een van die leiers wat gekant was teen die

tydbepalings, maar kon tog nog aktief bly in die Adventbeweging (Arthur 1974:161). Hy was egter 'n geïsoleerde geval.

Arthur (1974:161) verwys na 'n toespraak wat Himes in Augustus 1842 gelewer het ter ondersteuning van die Advent in 1843: "I will say here once for all, that I am confirmed in the doctrine of Christ's personal descent to this earth, to destroy the wicked and glorify the righteous some time in the year 1843." Dit is duidelik dat daar baie pluraliteit rondom die datumbepaling vir die Wederkoms was. Ongelukkig is die uiteenlopende standpunte nie goed hanteer nie. Diegene wat verskil het, is "afgesny" of geïsoleer.

Teen die middel van 1842 het die Milleriete 'n baie sterk standpunt begin inneem oor die volgende sake: die tyd van die wederkoms, die millennium, en die terugkeer van die Jode na Palestina, asook oor die feit dat daar geen ruimte vir enige verskil was oor die spoedige Wederkoms nie (Arthur 1974:161).

Die feit dat die Milleriete diegene wat van hulle verskil het, as blind, oneerlik en oningelig beskou het, het gelei tot groeiende weerstandigheid teenoor die Adventbeweging (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:893). Damsteegt (1977), beskryf die Milleriete se eksklusiewe aanspraak op waarheid, as die "oorblyfselemtief". In die volgende hoofstuk sal hierdie "oorblyfselemtief" breedvoerig bespreek word.

Die Milleriete het in hulle voorbereiding tot 1843 al hoe aggressiever begin word in die verkondiging van die wederkoms (Knight 1993c:142). Na die teleurstelling oor die feit dat die Wederkoms nie in 1843 plaasgevind het nie, is erken dat foute gemaak was in die berekening van die datum (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:893-894). In die nuwe tydvak wat sou volg, is 'n nuwe datum in die Adventbeweging onder leiding van Snow en Storrs bepaal vir die wederkoms van Jesus (Knight 1993c:188-192). Die spesifieke dag vir die

wederkoms sou volgens die Joodse kalender op die tiende dag van die sewende maand wees, wat op 22 Oktober 1844 sou val (Dick 1994:144).

In afwagting op 22 Oktober 1844 was daar verdeeldheid onder die Milleriete oor die kwessie van “seperation” (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:893-894). Nie alle Milleriete het die noodsaaklikheid daarvan gesien dat alle bande met hulle onderskeie kerke verbreek moes word nie (Knight 1993c:157&170). In die *Seventh-day Adventist Encyclopedia* (1976:897) word genoem dat baie van die Milleriete wel die standpunt gehad het dat Christene uit die ander kerke (Babilon) by die Adventbeweging moes aansluit ter voorbereiding van die Wederkoms.

Daar was ook verdeeldheid oor of die Milleriete formeel moet organiseer of nie. Leiers in die Adventbeweging soos Fitch, Storrs en Marsh, het geglo dat enige vorm van organisasie teen die wil van God is, terwyl Miller en Himes presies die teenoorgestelde as God se wil gesien het (Knight 1993c:194). Hierdie verdeeldheid is nie op die spits gedryf nie, aangesien die fokus op die wederkoms hierdie sake oorheers het (Arthur 1974:171).

3.3 Die ontwikkeling na die Groot Teleurstelling van 1844

Na die “Groot Teleurstelling” van 1844 het diegene wat deel van die Adventbeweging gebly het, datumbepalings verwerp, maar steeds bly glo aan die spoedige wederkoms van Jesus (Schwarz 1979:54). Ter wille van lezers wat nie bekend is met die geskiedenis van die Adventbeweging nie, is dit belangrik om te noem dat die “Groot Teleurstelling” verwys na 22 Oktober 1844 toe die Milleriete die Wederkoms van Christus verwag het (Damsteegt 1977:99).

Knight (1993c:231-233) noem dat baie Milleriete die beweging verlaat het na die “Groot Teleurstelling” van 1844. Afgesien van die feit dat baie mense die beweging na 1844 verlaat het, was daar ook nog die volgende probleme:

“Coupled with the doctrinal crisis was the behavioral crisis, which, in many cases, led to fanaticism” (Knight 1993c:267).

Drie groeperinge het na 1844 ontwikkel, en dit is belangrik om te noem dat die Sewendedag-Adventistekerk uit die groep leiers ontwikkel het wat die standpunt gehandhaaf het dat die 2300-jaarperiode van Daniël 8:13-14, wel in 1844 geëindig het, maar dat die Wederkoms nie die vervulling van daardie profesie is nie (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:897). Dit is interessant dat William Miller nie deel van die groepering was waaruit die Sewendedag-Adventistekerk ontwikkel het nie (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:897). Martin (1960:29) sluit by voorafgaande gedagte aan wanneer hy sê: “William Miller, it should be noted, was never a Seventh-day Adventist and stated that he had “no confidence” in the “new theories” which emerged from the shambles of the Millerite Movement.”

Na die “Groot Teleurstelling” was die fokus op intensiewe Bybelstudie (Schwarz 1979:166). Op grond van die insigte van Hiram Edson is die Adventiste geleer dat 22 Oktober 1844 nie die datum van die Wederkoms is nie, maar dat die datum dui op Christus se bediening wat in die hemelse heiligdom sou begin na 1844, en wat sou eindig voor die Wederkoms (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:670).

Die intensiewe Bybelstudie het die Adventiste tot die gevolgtrekking laat kom dat hulle die waarheid het en as mense van profesie die opdrag van God het om die boodskap van die drie engele van Openbaring 14:6-12 te verkondig (Schwarz 1979:166). Adventiste glo dat die profesieë in die boek Openbaring die sending van die “oorblyfsel” duidelik uitspel (Wêreldkonferensie van SDA 1988:174). Die drie engele se boodskappe van Openbaring 14:6-12, openbaar die verkondiging van die “oorblyfsel” wat die evangeliewaarheid volkome en finaal sal herstel (Wêreldkonferensie van SDA 1988:174).

Terselfdertyd het Adventiste leiers geleer uit hulle ervaring in die Milleriete-beweging, wat die gevaar daaraan verbonde is om jou geloof te presies te wil uitspel. Teen 1848 is slegs oor die pilare van die geloof oorengekom, met die verstandhouding dat volgehoue studie sou lei tot 'n beter begrip van die basiese waarhede (Schwarz 1979:166). Dit het meegebring dat die formulering van geloofsbelidensse verwerp is (Froom 1954:1040). 'n Soortgelyke standpunt is ingeneem in 1872 met die publisering van die pamphlet "A Synopsis of Our Faith" (Wêreldkonferensie van SDA 1988: iv). Hierdie 25 fundamentele leerstellings is ook later in die erkende tydskrifte naamlik *Review* en die *Tekens van die Tye* gepubliseer (Schwarz 1979:167).

Die 25 fundamentele leerstellings het gesentreer rondom die arianisme, sabbat, versoening, heiligdom, merk van die dier, laat reën, finale gebeure voor die wederkoms, profesieë, millennium, doop, gesondheid, finansies en die erkenning van EG White se profetiese gawe (Schwarz 1979:167-180). Ek is van mening dat alhoewel die Adventiste nog nooit aan geloofsbelidensse geglo het nie, dat leerstellings tog onder andere geformuleer is om die "suiwerheid" van die kerk se leer te handhaaf (vgl ook met *Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:395).

Die pioniers soos James White en Uriah Smith het reeds in 1848 te kenne gegee dat Trinitarianisme onskriftuurlik is (Schwarz 1979:167). Ander prominente leiers soos Loughborough, Waggoner en Canright het aangesluit by die handhawing van White en Smith se standpunt, en Trinitarianisme gesien as iets van heidense oorsprong (Schwarz 1979:167). Dit was eers in die 1890's dat Sewendedag-Adventisme die standpunt van Trinitarianisme begin aanvaar het (Schwarz 1979:167-168). EG White het hierdie standpunt van Trinitarianisme, in die boek *Desire of Ages* bevestig, waar gelyke erkenning gegee word aan die Vader, Seun en Heilige Gees (Froom 1954:296-298,324).

Dit was nie net ten opsigte van Trinitarianisme dat daar daar progressie was nie, maar ook in die leer oor die versoening. Weer het EG White 'n belangrike rol

gespeel: “She was moving beyond her contemporary Adventists in many respects. ... she saw Christ’s sacrifice as the great truth around which all other truths cluster” (Damsteegt 1977:170-176).

Gedurende die 1870’s en die 1880’s het ’n nuwe generasie Sewendedag-Adventiste ontwikkel (Schwarz 1979:183). Spalding (1961:281-288) omskryf hierdie nuwe generasie van Sewendedag-Adventiste breedvoerig, terwyl die volgende aanhaling vir die leser ’n idee sal gee oor die rigting wat Spalding inslaan: “They courted debate and, imperceptibly to themselves, tended to become just what they were charged with being: legalists looking to their own actions for salvation rather than to Jesus Christ.” Daar is die persepsie dat Adventiste in die 1870’s en 1880’s hulle fokus op Christus verloor het (Wallenkampf 1973:10). Ellen White het gepoog om die werkheiligeid teen te werk en te pleit dat Adventiste die toegerekende genade van Christus aanvaar (Schwarz 1979:184).

Gedurende bogenoemde twee dekades was daar pluraliteit rondom die eksegese van Galasiërs 3. George Butler, die president van die Wêreldkonferensie en Uriah Smith, redakteur van *The Review*, het aanstoot geneem oor die eksegese van Galasiërs 3 van pioniers soos Waggoner en Jones (Wallenkampf 1973:15). Wallenkampf (1973:31), ’n dosent in teologie in die Sewendedag-Adventistekerk, meld dat die presiese kwessie onder bespreking, die interpretasie van die “schoolmaster to bring us unto Christ” was. Waggoner en Jones het die standpunt gehandhaaf dat daar in Galasiërs 3 verwys word na die morele wet wat die tien gebooie insluit (Schwarz 1979:185). Hierdie standpunt is feitlik totaal deur die Adventiste in die 1860’s en 1870’s verwerp, want die meeste Adventiste het die “schoolmaster” verstaan as die seremoniële wet van Moses wat tipologies is van die Messias (Shwarz 1979:185). Butler was veral bekommern dat Waggoner en Jones se standpunt oor Galasiërs 3:24 ’n bedreiging vir die sabbat-gebod sal inhoud (Schwarz 1979:186).

Uriah Smith was ook besorgd daaroor dat Jones gesê het dat Adventiste die Hunne in plaas van die Alemanni gelys het as een van die tien koninkryke wat profeties beskryf word in Daniël 7 (Wallenkampf 1973:15). Butler was ongelukkig daaroor dat Waggoner en Jones hulle idees openbaar gemaak het sonder om dit eers na die “leading brethren” vir goedkeuring te neem (Schwarz 1979:186). Butler was van mening dat Waggoner en Jones se standpunte en optrede tot verdeeldheid kon lei, en daarom het hy as Wêreldkonferensie-president besluit om hierdie saak op die agenda van die Wêreldkonferensiesitting te plaas (Schwarz 1979:186).

Na die Wêreldkonferensie van 1886 is Waggoner en Jones aangespreek omdat hulle hul standpunte in die openbaar bespreek het, en is daarop gewys dat hulle moes onthou: “... [to] present a united front before the world” (Schwarz 1979:186). Butler en Smith is daarop gewys dat hulle standpunte nie onfeilbaar is nie, en dat hulle nie ‘n “overly sharp attitude” teenoor die jonger werkers moet hê nie (Schwarz 1979:186).

Hierdie leerstellige verskille is verder bespreek by die Minneapolis-konferensie van 1888 (Wallenkampf 1973:16). Onderliggend aan hierdie leerstellige verskille was die kwessie van regverdigmaking van die geloof: “It was expected that in these he [Waggoner] would present his understanding of the relationship of Christ and His righteousness to distinctive Adventist doctrines” (Schwarz 1979:187). Die konferensie van Minneapolis is jare na die konferensie deur AT Jones as volg opgesom: daar was diegene wat die aanbiedinge van Waggoner en Jones oor regverdigmaking deur die geloof aanvaar het, diegene wat dit verwerp het, asook diegene wat besluiteloos was oor hierdie fundamentele aangeleentheid (Olson 1966:41-42).

Wallenkampf (1973:7) maak ook ‘n belangrike stelling oor pluraliteit as nadraai van die Minneapolis-wêreldkonferensie:

The debate about how the message of justification by faith in Christ was received at the Minneapolis General Conference session in 1888 is still alive. Some like to believe that the message, clearly proclaimed at the Minneapolis conference by E.J. Waggoner and A.T. Jones and supported by Ellen White, was rejected by the delegates to the conference. Others believe it was accepted by the majority of the delegates and started a great revival that resulted in a real blessing to the remnant church.

Verdeeldheid en onverdraagsaamheid was duidelik waarneembaar na die Wêreldkonferensie van 1888. Uriah Smith (in Schwarz 1979:192) skryf in *The Review* dat Waggoner en Jones Sewendedag-Adventisme in die rigting van antinomianisme ('n ontkenning van die rol van die wet) lei, en daarmee saam het Smith nog steeds beklemtoon dat perfekte gehoorsaamheid aan die wet perfekte geregtigheid ontwikkel, en dat die perfekte gehoorsaamheid slegs bereik kon word met die hulp van Christus. Schwarz (1979:193) noem dat Ellen White fundamenteel van Smith verskil het, en dat sy bekommerd was oor die wyse waarop Jones en Waggoner hanteer is: "She was distressed at the personal rancor they continued to bear toward Jones and Waggoner, men whom she was positive had been sent of God at this time to herald a vital truth. Ellen was particularly concerned over the continued covert opposition of Uriah Smith."

Na 1888 was daar diegene wat tog geleidelik die boodskap van regverdigmaking deur die geloof aangeneem het; maar daar was ook diegene wat hulle nooit kon losmaak van die wettisme wat in die 1870's en 1880's ontstaan het nie (Schwarz 1979:194).

Die Wêreldkonferensie van 1888, en die impak van die aanbieding van regverdigmaking deur die geloof in Christus op die Sewendedag-Adventistekerk, is 'n onderwerp wat tot vandag toe uiteenlopende reaksie tot gevolg het (Wallenkampf 1973:75). Johnsson (1995:103), 'n Adventiste teoloog, wys daarop dat die pluraliteit van die Wêreldkonferensie van 1888 nog steeds met ons is:

The immediate issue that divided the saints in 1888 has passed away. By and large, Adventists accept that Paul includes the moral law in his discussions in Galatians 3. But the issue behind the issue – the balance of the divine and the human – is still very much with us. Two theological streams flow from Minneapolis. One stream gives priority to the divine, the other to the human. Today, one emphasizes grace, the other victory.

In terme van die hantering van pluraliteit is dit belangrik om kennis te neem van wat Johnsson (1995:99-100) sê oor wat met Waggoner en Jones gebeur het na 1888: “But Waggoner’s and Jones’ ideas didn’t stay static: they continued to develop, and along lines that eventually became far out. And both messengers, after bitter personal disputes, eventually left the church.”

3.4 Die fragmentering binne Adventisme

Volgens Schwarz (1979:445) was Adventisme, soos alle godsdiensstige groepe nog altyd kwesbaar vir fragmentering: “Even before the incipient band of Seventh-day Adventists had organized or chosen a name, it was plagued by dissidents” (Schwarz 1979:445). Strominge in Adventisme is die gevolg van pluraliteit oor verskeie sake soos ontevredenheid oor leierskap, die kwessie van “nuwe lig” en persoonlike knelpunte (Schwarz 1979:445). Pluraliteit oor sake het dikwels gelei tot afstigting, asook interne stryd en spanning. In hoofstuk vyf sal die onafhanklike bedieninge as ’n kontemporêre brandpunt bespreek word.

Die uitdaging wat hierdie strominge meebring, is die verlies wat die kerkgenootskap ly as gevolg van dit wat gepaard gaan met die pluraliteit oor ’n bepaalde saak. Oor een groepering word gesê: "... offshoots of the Shepherd’s Party continued a tenuous existence, at odds with each other as much as with the Seventh-day Adventist Church" (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976: 376).

Die volgende paar paragrawe is bondige beskrywings van enkele strominge binne Adventisme wat ingesluit word sodat die leser kan verstaan dat pluraliteit onlosmaaklik deel is van die identiteit van Adventisme.

HS Case en CP Russell was van die eerste sabbat-onderhouende Adventiste wat in 1853 weerstandig begin word het teen die advies van EG White (Schwarz 1979:445). Hierdie twee Adventiste het die volgende twee klagtes teen Ellen en James White gemaak: “(1) that they were getting rich off the church paper, and (2) that Ellen White was being placed above the Bible” (Douglass 1998:230). Ook BF Snook en WH Brinkerhoff se kritiek teen die Whites, en hulle leerstellige verskille met die kerk oor die toepaslikheid van die drie-engeleboodskap en die sabbat, het daartoe geleid dat hulle probeer het om die Sewendedag-Adventiste van Iowa van die algemene liggaam van die kerk los te maak (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976: 853). Regdeur die geskiedenis van Adventisme is daar pluraliteit rondom EG White en haar profetiese gawe (Douglass 1998:232-234). Knight (1993b:29) bevestig die voorafgaande standpunt van Douglass wanneer hy sê: “However, one of the unfortunate aspects of Adventist history is that church members have too often abused Ellen White’s gift by giving it more prominence than the Bible.”

Dit is interessant dat Schwarz (1979:446) wys op Ellen White se reaksie teenoor diegene wat van haar verskil het: “While frankly admitting that there are existing evils in the church, and will be until the end of the world, Mrs. White was convinced that Seventh-day Adventists were still designed to be the light of the world.” Hierdie oortuiging dat die Sewendedag-Adventistekerk die “oorblyfselkerk” is; en hoe dit inwerk op pluraliteit, sal in die volgende hoofstuk breedvoerig bespreek word.

In 1899 – 1900 was daar onenigheid oor die “Holy Flesh”-beweging wat baie klem gelê het op die reiniging van sonde en sondige neigings

(Schwarz 1979:446-447). Dit was bekend as die “garden experience” waardeur die persoon ook bevry is van die mag van die dood en gereed geword het vir “translation” (Schwarz 1979:447). Douglass (1998:198-199) verduidelik die voorafgaande sin as volg:

In order to be translated, church members must go through the “garden experience”, receive the “holy flesh” that Jesus had, and thus be prepared for translation. After this experience, the church members could no longer be tempted “from within” and would not see death; they would be translated! How would this happen? They believed that the Holy Spirit, when He comes in His fullness, will cleanse church members (in “the garden experience”) from all sin.

Diegene wat nie die ervaring gehad het nie, kon nog steeds gered word as aangename seuns van God maar “they would have to go to heaven on the underground railroad – that is, they must die first (Schwarz 1979:447-448). Op aanbeveling van kerkleiers het die hele uitvoerende komitee van Indiana bedank, en die komiteelede is vervang deur mense wat nie betrokke was by hierdie fanatiese beweging nie (Schwarz 1979:448).

Aan die begin van die twintigste eeu het die Ballenger-stroming ontwikkel (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:121). Hierdie groep het geglo dat Jesus nie sedert 1844 in die Allerheiligste van die hemelse heiligdom met Sy bediening begin het nie, maar reeds sedert Sy hemelvaart (Schwarz 1979:448-449). Vir die Ballenger-stroming het 1844 gevvolglik geen besondere betekenis gehad soos vir tradisionele Adventiste nie (Schwarz 1979:449). Die Ballenger-stroming het die werk van die Heilige Gees op 'n baie unieke manier geïnterpreteer: “This focus on the work of the Spirit would lead them to believe that each person “filled with the Spirit” would also receive the gift of the Spirit of prophecy. Further, such church members would not need strong denominational organization because they would be Spirit-led” (Douglass 1998:204). Die “Gees

van profesie” dui vir Sewendedag-Adventiste op die profetiese gawe van EG White (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:1412-1413).

Daar was ook die stroming in Sewendedag-Adventisme wat panteïsme beklemtoon het (Douglass 1998:200). Volgens panteïsme openbaar alle dinge vir God, omdat God in alles is (Douglass 1998:200).

Gedurende die eerste Wêreldoorlog het daar ’n beweging onder leiding van Margaret Rowen ontstaan wat weggebreek het van die hoofliggaam van die kerk met die missie om die kerke van die kerkgenootskap te hervorm (Schwarz 1979:450). Margaret Rowen het ook aangekondig dat God haar geroep het om die werk te doen wat EG White voor haar dood gedoen het (Schwarz 1979:450-452).

In 1915 het die “German Reform Movement” begin wie se lede visioene ontvang het oor die spoedige einde van die tyd van genade, asook die spoedige wederkoms van Jesus (Schwarz 1979:452-454).

Volgens Douglass (1998:206) het EG White ’n belangrike rol gespeel in die hantering van verskeie theologiese krisisse:

Under God’s illumination, Ellen White’s clarifying and unifying leadership in these four theological crises—Salvation by faith encounter at Minneapolis in 1888; Holy Flesh Movement in 1901 at Battle Creek; Pantheism crisis in 1903 at Washington, D. C.; and the Sanctuary challenge in 1905 -- was remarkably timely as well as determinative.

Volgens Schwarz (1979:458) was daar niks so problematies in die geskiedenis van die Sewendedag-Adventistekerk as die Robert Brinsmead-beweging van die laat 1950’s nie. Brinsmead se invloed word as volg beskryf: “Brinsmead became the natural leader for those within the church who felt in any respect

disenchanted with leadership. Some of his followers did not fully understand all of his theological views, which were straying farther from traditional Adventism" (Schwarz 1979:458).

Dit was veral Brinsmead se nuwe interpretasie van die reiniging van die heiligdom wat die weselike verskil tussen hom en tradisionele Adventisme geword het (General Conference of Seventh-day Adventists 1969:25). Die volgende aanhaling verwoord Brinsmead se standpunt:

The holy place he likened to the conscious mind, to be purged of known sin through sanctification. The most holy place was equated with the subconscious mind, to be cleansed of original sin, and all memory of sin, at the time an individual's case was decided favorably in the investigative judgement. It was upon individuals so perfected that the latter rain would fall. They would then go out to give the loud cry and bring the three angels' messages to many for whom probation had not yet closed (Schwarz 1979:458).

Tradisioneel glo Adventiste dat die Allerheiligste 'n fisiese plek in die hemel is, en dat Jesus Christus sedert 22 Oktober 1844 die werk doen, wat versinnebeeld is deur die bediening van die hoëpriester op die groot versoendag in die allerheiligste gedeelte van die aardse heiligdom (Wêreldkonferensie van SDA 1988:334-335).

Brinsmead se kritiese gesindheid, asook sy teologiese verskille met die Sewendedag-Adventistekerk, het daartoe gelei dat hy in 1961 sy lidmaatskap by sy plaaslike gemeente verloor het (Schwarz 1979:460). Teen die einde van 1971 het Brinsmead weer sy denke oor die sondige natuur van Christus verander en het ook afstand gedoen oor sy volmaaktheidsleer as deel van die ondersoekende oordeel (Schwarz 1979:460). In die sewentigerjare het Brinsmead se verhouding met die kerk verbeter: "Although substantially reconciled to the Seventh-day

Adventist Church in doctrine, Robert Brinsmead continued to hold a personal following on its fringe" (Schwarz 1979:460).

Vir Brinsmead (1980:313) het tradisionele Adventisme tot 'n einde gekom:

Adventism has come to the end of and era. People everywhere sense it. In view of the confrontation with the gospel, in view of the facts uncovered in the Ellen White research, and in view of a new consciousness of the priesthood of all believers, it is useless to pretend that nothing has changed. It has – and Adventism will never be the same again.

3.5 Samevatting

Dit is tragies dat baie mense wat deel van die Sewendedag-Adventistekerk was en selfs positiewe bydraes gelewer het tot die opbou van die kerk, opponente van die kerk geword het: "We shall witness the apostasy of men in whom we have had confidence, in whom we (have) trusted, who, we supposed, were as true as steel to principle" (Schwarz 1979:462). Schwarz (1979:462) sê ook: "Some of those who parted company with Seventh-day Adventists became bitter opponents of their former brethren; others faded into obscurity."

Die geskiedenis toon onteenseglik aan dat pluraliteit en groepvorming twee kante van dieselfde munstuk is binne die Sewendedag-Adventistekerk. Hierdie groepvorming konfronteer die kerk nie net oor die erkenning van pluraliteit nie, maar ook oor die hantering daarvan. Dit is nie my bedoeling om die oorsake van pluraliteit in hierdie verhandeling van beperkte omvang aan te toon nie, maar daar sal tog in die volgende hoofstuk gekyk word na die wyse waarop die teologie van die kerk, naamlik dat die Sewendedag-Adventistekerk die "Oorblyfselkerk" (Oorblyfselteologie) van God is, inwerk op pluraliteit. Die rede hiervoor is dat ek die kerk wil aanmoedig om dialoog te voer oor die geleenthede

wat 'n praktiese-teologiese benadering bied aan die "oorblyfselteologie" in die hantering van pluraliteit.

Hoofstuk 4

PLURALITEIT EN DIE SEWENDEDAG-ADVENTISTEKERK

4.1 Inleiding

In die vorige hoofstuk is daar gefokus op die wyse waarop die fenomeen van pluraliteit histories nog altyd deel van die Sewendedag-Adventistekerk is. Teen die agtergrond van groepvorming en diepgaande verskille gee Schwarz (1979:446) Ellen White se mening weer dat alhoewel daar “existing evil” in die kerk was, en sal wees tot aan die einde van die wêreld, die kerk nog altyd God se “oorblyfselkerk” is, wat die lig moet laat skyn in die wêreld.

Uit die historiese agtergrond van die Sewendedag-Adventistekerk kom dit duidelik na vore dat die Milleriete of Adventbeweging, waaruit die Sewendedag-Adventistekerk ontwikkel het, hulself alreeds sedert hulle ontstaan beskou het as die “oorblyfselkerk” van God (Schwarz 1979:47). Froom (1971:175) verwys na Charles Fitch se artikel in *The Midnight Cry* van September 1843 waar hy die volgende sê: “If you are true ministers of Christ, come out of Babylon, and no longer be opposed to the coming of Christ. ... Come out of Babylon or perish.”

Damsteegt (1977:79), 'n Adventiste teoloog, maak die betekenis van Babilon duidelik wanneer hy sê: “Previous to 1843 Millerite ecclesiology portrayed the Roman Catholic Church as Babylon and Protestant churches as fulfilling the Laodicean church of Rev. 3, the last period of the Christian church.” In die volgende stelling van Damsteegt (1977:79) is dit ook duidelik dat die Milleriete later die begrip Babilon direk van toepassing gemaak het op Protestantisme: “Faults criticized in Protestantism varied from clerical dominance to heresy and, especially, to “sectarianism,” an aspect which led some Millerites, rather loosely, to associate the Protestant churches also with the term “Babylon” (confusion).”

In die *Seventhday Adventist Encyclopedia* (1976:1200-1201) word dit ook kategories gestel dat die Sewendedag-Adventistekerk die “oorblyfselkerk” van God is: “In SDA parlance, those divinely commissioned to proclaim to the world God’s last message … SDA’s believe the term “remnant” to be an appropriate designation of themselves …” Goldstein (1994:12), ‘n Adventiste teoloog, wys daarop dat Sewendedag-Adventiste eksklusief daarop aanspraak maak dat die Sewendedag-Adventistekerk die “oorblyfselkerk” van Bybelse profesie is. Sewendedag-Adventiste gee wel erkenning daaraan dat daar baie ander Christene in ander kerke is, maar dat alle ander kerke in sekere mate teologies afvallig is (Goldstein 1994:12).

In die lig daarvan dat die Sewendedag-Adventistekerk histories die oortuiging het dat die kerk die “oorblyfselkerk” van God is, is dit belangrik om te besin oor hoe hierdie oortuiging inwerk op pluraliteit.

Voor bogenoemde bespreek kan word sal daar egter eers aandag gegee moet word aan ‘n bespreking van die Sewendedag-Adventistekerk as “oorblyfselkerk”. Teen hierdie agtergrond sal die leser kan volg wat die implikasie van hierdie bepaalde theologiese beskouing vir pluraliteit binne die Sewendedag-Adventistekerk is.

4.2 Die Sewendedag-Adventistekerk as “oorblyfselkerk”

In die inleiding is aangetoon dat Sewendedag-Adventiste daarop aanspraak maak dat die Sewendedag-Adventistekerk die “oorblyfselkerk” van God is. Uit die volgende aanhaling in die *Seventh-day Adventist Encyclopedia* (1976:1200) is dit baie duidelik dat die Sewendedag-Adventistekerk vir Adventiste uniek in identiteit en sending is: “SDA’s believe the term “remnant” to be an appropriate designation of themselves in their role as God’s appointed witnesses to earth’s last generation churches.”

Sewendedag-Adventiste sien hulself as mense wat aan die vereistes van Openbaring 12:17 en Openbaring 19:10 voldoen omdat hulle glo aan die onderhouding van die gebooie, die geloof in Jesus het, asook die getuienis van Jesus bewaar (Wêreldkonferensie van SDA 1988:172-173). Sewendedag-Adventiste interpreer die “getuienis van Jesus” as die gawe van profesie (Wêreldkonferensie van SDA 1988:173). Hierdie profetiese gawe verwys vir Adventiste na die profetiese bediening van EG White (Wêreldkonferensie van SDA 1988:238-239).

Sewendedag-Adventiste glo dat die Bybel die “oorblyfsel” as ’n klein groepie mense skets wat ten spyte van die afvalligheid van die tyd nog altyd getrou gebly het aan God (Wêreldkonferensie van SDA 1988:172). Die Sewendedag-Adventistekerk het hulself geïdentifiseer as die “oorblyfselkerk” wat aan die einde van die periode van afvalligheid van 1 260 jaar sy verskyning sou maak (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:1201). Sewendedag-Adventiste glo dat die periode van 1 260 jaar in die jaar 538 nC begin, toe Jestinianus se generaal Belisarius Rome bevry het (Wêreldkonferensie van SDA 1988:166). Die biskop van Rome is verlos van die beheer van die Oos-Gote, wie se Arianisme ’n stremmende invloed op die ontwikkelende Katolieke Kerk gehad het (Wêreldkonferensie van SDA 1988:166). Die biskop was nou in staat om die prerogatiewe wat Justinianus se dekreet van 533 nC aan hom toegeken het, uit te oefen; hy kon nou die gesag van die “Heilige Stoel” uitbrei, en so het die 1 260 jaar van vervolging begin (Wêreldkonferensie van SDA:166). Ondanks die afval en die beproewing van die 1 260 jaar was daar gelowiges wat steeds die reinheid van die apostoliese kerk bewaar het (Wêreldkonferensie van SDA 1988:171). Damsteegt (1977:24) verwys spesifiek daarna dat die Rooms-Katolieke Kerk die Christene gedurende die 1 260 jaar vervolg het. Toe die 1 260 jaar van onderdrukking in 1798 geëindig het, het die draak nie daarin geslaag om die getroue volgelinge van God heeltemal uit te wis nie (Wêreldkonferensie van SDA 1988:171).

Sewendedag-Adventiste glo dat die Bybel in Openbaring 12:14-17 leer dat die “oorblyfsel” op die wêreldtoneel verskyn na die 1 260 jaar van die groot vervolging (Wêreldkonferensie van SDA 1988:173).

Die kerk het gevvolglik die uitdaging om, vanweë sy getrouheid aan die geboorie en die getuienis van Jesus, ander uit “Babilon” te roep tot ware aanbidding ter voorbereiding van die Wederkoms van Christus (Calarco 1993:7).

Die oproep om uit Babilon te kom behels die volgende: “This proclamation is symbolized by the three angels of Revelation 14; it coincides with the work of judgment in heaven and results in a work of repentance and reform on earth” (Hachalinga 1997:91).

Sewendedag-Adventiste het die oortuiging dat die Sewendedag-Adventistekerk nie net een van baie kerke is nie, maar beskou die kerk en sy boodskap as die vervulling van Bybelse profesie (Folkenberg 1994:110).

Hierdie sterk oortuiging dat die Sewendedag-Adventiste die “oorblyfselkerk” is bring ook die volgende uitdaging: “Relying on our remnant theology, many of our members unwittingly (and very often, knowingly) behave as though we are God’s favorites, and that all truths proceed from us and through us, or it is no truth at all” (Roy 2002:31).

Die vraag ontstaan egter oor hoe konstruktief die “oorblyfselteologie” verskille ten opsigte van kultuur, taal, etnisiteit, godsdiens, ideologie en raseenheid in die kerk kan hanteer (Gustin 2005:46).

4.3 Die “oorblyfselteologie” van die Sewendedag-Adventistekerk en die hantering van pluraliteit

Newman (1994:5) meld dat diversiteit 'n besorgdheid meebring dat die kerk sy fokus, missie, en identiteit verloor het. Lee (1999:32) verwys na 'n wanbalans wat ontstaan vanweë die inwerking van sekularisme, tegnologie, globalisering, diversiteit, relativisering, asook postmodernisme. Vir Provonsha (1993:22) is dit ook belangrik dat Sewendedag-Adventiste moet besef dat hulle net soos enige iemand anders deur hierdie veranderlikes, waarna Lee ook verwys, beïnvloed word. Hierdie faktore maak veranderinge 'n noodsaaklikheid in die kerk (Lee 1999:32).

In die lig van toenemende pluraliteit vra Bruinsma (2005:19) die vraag hoe die kerk 'n eenheid kan bly wanneer die mense verskil oor die identiteit en die sending van die kerk. Vir Bruinsma (2005:19) is hierdie vraag belangrik wanneer daar gekyk word na sy beskrywing van die effek wat postmodernisme op die Sewendedag-Adventistekerk het: "Clearly, for a growing number of Adventist believers in the West the metanarrative of Adventism as a worldwide, divinely ordained movement, united by one theology and one organizational model, with uniform programs and resources, has outlived its sell-by date."

In die postmoderne konteks is die individu belangriker as ge-organiseerde instansies soos die kerk (Eva 2003:4). Die implikasie hiervan beskryf Eva (2003:4) as volg: "This influence obviously places pressure upon any church in which truth claims are infrastructural."

Volgens Knight (1991:7) is daar 'n groot gevaaar by Adventiste om te dink dat lank gekoesterde idees werklik Bybelse leerstellings is, en dat hierdie idees onfeilbaar is. Adventiste moet ook nie andere meet aan hulle interpretasie van Bybelse waarheid nie (Knight 1991:7). Calarco (1993:30) waarsku dat alhoewel die

“oorblyfselkerk” die verantwoordelikheid het om konstant getrou te bly, die teologie moet waak teen “exclusive parochialism”.

Weber (1994:4) sluit by Calarco aan wanneer hy verwys na die uitgangspunt van Sewendag-Adventiste dat hulle so baie het om aan die wêreld te leer: “There is nothing missing in our message; God has given us a complete package of truth.” Die gevaar bestaan dat wanneer ’n “oorblyfsel” aanspraak maak op eksklusiwiteit, die versoeking ontstaan om heeltemal onsensitief en onverdraagsaam te raak teenoor ander standpunte binne, sowel as buite die kerk (Nderitu 2000:25). Eva (2004:4) waarsku ook teen die oortuiging van sekere Sewendedag-Adventiste dat die kerk die waarheid het, en dat daar geen verdere waarheid is wat geopenbaar moet word nie. Daar was nog altyd konserwatiewe Adventiste teoloë wat huiwerig is om “nuwe lig” te aanvaar (Whidden 1993:6).

Aan die ander kant was daar onder Sewendedag-Adventiste nog altyd die beskouing dat waarheid dinamies is, en dat waarheid as “present truth” beskou moet word (Knight 1993a:14). Knight (1993a:14) verwys na White wat die standpunt gehandhaaf het dat dit wat waarheid vir een generasie is, nie noodwendig waarheid vir ander generasies is nie. Dit is goed om te sien dat die konsep van progressiewe verandering tog eie is aan die kern van Adventiste teologie (Knight 2000:24). Dit is interessant om kennis te neem van wat Van der Ven (1993b:152) sê oor identiteit en verandering:

While the basis of the church can be found in the writings of the specific Christian tradition, the identity has to be formulated again and again. The identity is not set, but changes together with the historical and social context in which the church finds itself. We do not wish to assert that it is only a changeable variable. However, it cannot be found outside the changing context; it cannot be determined separately from this context.

Die uitdaging wat pluraliteit vir die “oorblyfselteologie” inhoud word goed deur Whidden (1993:6) omskryf: “So while we have things to conserve, we also have

things to let go of and new things to pick up on. If we get too tight and too specific, we may frustrate the work of the Holy Spirit in bringing forth fresh insights from the Word of God."

Uit die volgende sitaat van EG White uit *Die Gelykenisse van Christus* (in Froom 1971:178) wil dit voorkom of daar net een waarheid is: "As u die Skrifte ondersoek om u eie opinies te staaf, sal u die waarheid nooit vind nie. Soek sodat u kan uitvind wat die Here sê. As u oortuig word terwyl u soek, as u sien dat die opinies wat u koester nie met die waarheid ooreenstem nie, moenie die waarheid verkeerd vertolk om by u eie geloof te pas nie, maar neem die gegewe lig aan. Maak u verstand en u hart oop sodat u wonders uit Gods Woord kan sien." Volgens Bruinsma (2005:19) word iemand se reaksie op 'n sitaat soos hierdie, wat oor absolute waarheid handel, bepaal deur die modernistiese of postmodernistiese vertrekpunt van die betrokke persoon.

In die boek *Sewendedag-Adventiste Glo: 27 Fundamentele Leerstellings* (Wêreldkonferensie van SDA 1988:150 –151, 173) is die fondamente van die "oorblyfselteologie" van Adventiste duidelik:

- Adventiste is oortuig dat die Sewendedag-Adventistekerk die pilaar en grondslag van die waarheid is.
- Sodoende word die kerk die bewaarplek en vesting van die waarheid wat dit teen die aanslae van die vyand beskerm.
- Die openbaring van die waarheid van die "oorblyfsel" word dan ook die dryfveer om die wêreld voor te berei vir die wederkoms van Christus.

Van Wyk (1995:6) is van mening dat Sewendedag-Adventiste hulleself met 'n groter dringendheid moet afvra hoe die groeiende fenomeen van pluraliteit beter hanteer kan word.

4.4 Samevatting

Die literatuur in hierdie hoofstuk toon duidelik aan dat die “oorblyfselteologie” in gebreke bly om sinvol en konstruktief met pluraliteit om te gaan. Van Wyk (1995:7) stel dit egter sterker deur daarop te wys dat Sewendedag-Adventiste pluraliteit bevorder langs die volgende weë:

- Dit loop die gevaar om pluraliteit weg te wens, of te maak of dit nie bestaan nie. Die leefwêreld van die kerk kan nie pluraliteit ontkom nie.
- Dit bevorder polarisasie vanweë die absolute aansprake wat dikwels gemaak word. Dikwels gebeur dit dat een groep met die kerk identifiseer, terwyl diegene wat verskil as vyande van die kerk gebrandmerk word.
- Dit bevorder eensydige aansprake oor wat waarheid is.

Sewendedag-Adventiste moet ernstig besin oor hoe die benadering van die “oorblyfselteologie” sodanig verbreed kan word, om pluraliteit sinvol te kan verdiskonneer.

Volgens Provonsha (1993:8) is die uitdaging van pluraliteit nie beperk tot die Sewendedag-Adventistekerk nie, maar wat wel uniek is, is: “however, heightened in Adventism compared with other analogous movements by the exclusive intensity with which Adventists, at least in the past, have stressed their “peculiarity” as a “called” people.”

Teoloë en kerkleiers moet aangemoedig word om meer dialoog te voer oor die “oorblyfselteologie” wat in gebreke bly om uiteenlopende standpunte en kontemporêre brandpunte sinvol die hoof te bied en te hanteer.

In die volgende hoofstuk sal aandag gegee word aan enkele kontemporêre brandpunte in die Sewendedag-Adventistekerk. My doel daarmee is om dit duidelik te maak met watter uitdaging die “oorblyfselteologie” mee gekonfronteer word.

Hoofstuk 5

ENKELE BRANDPUNTE

5.1 Inleiding

Uit die vorige hoofstuk is dit baie duidelik dat Sewendedag-Adventiste sal moet besin oor hoe die “oorblyfselteologie” beter kan posisioneer om die groeiende fenomeen van pluraliteit beter te kan verdiskontereer.

Die doel van hierdie hoofstuk is om aan te toon dat die kerk tans ook sterk pluraliteit rondom bepaalde aktuele aangeleenthede ervaar. Daar is brandpunte wat die kerk toenemend polariseer en indien die kerk in sy theologiese beoefening, asook in die toepassing van die kerkbeleid in gebreke bly om hierdie pluraliteit sinvol te hanteer, hou hierdie brandpunte die potensiaal in om by te dra tot verdere polarisering en fragmentering.

Skrifbeskouing en inspirasie, hermeneutiek, regverdigmaking deur die geloof, die aanvaarding van EG White as profeet en kerkstandaarde is volgens Knight (1999:151) onteenseglike voorbeeld van pluraliteit binne die Sewendedag-Adventistekerk. Dit is teen hierdie agtergrond van pluraliteit dat Provonsha (1993:7) dit stel dat die identiteit van die Eerstewêreldkomponent van die Sewendedag-Adventistekerk in 'n krisis is.

In hierdie hoofstuk sal daar slegs gefokus word op die volgende drie kontemporêre brandpunte, naamlik die ordening van die vrou, 'n herbesinning oor die Suid-Afrikaanse kerkstruktur, asook die onafhanklike bedieninge wat wêreldwyd soos paddastoele opskiet.

Daar is egter ook verskeie ander kontemporêre knelpunte soos homoseksualiteit,

rassisme, aanbiddingstyl, liberalisme en die Bybel, pluralisme, asook besluite van die Wêreldkonferensie (Koranteng-Pipim 2001; vgl ook met Koranteng-Pipim se opmerking soos in hoofstuk 7).

Die rede waarom die ordening van die vrou, kerkstruktuur en die onafhanklike bedieninge bespreek sal word is drieledig van aard:

- Hierdie drie kontemporêre brandpunte toon onteenseglik aan watter gevaar daar bestaan wanneer pluraliteit nie sinvol hanteer word nie.
- Daar is literatuur oor hierdie spesifieke brandpunte beskikbaar.
- Ander onderwerpe soos multi-kulturele aanbidding, homoseksualiteit en verskeie ander spreekwoordelik nie uit die hoed getrek is nie.

Graag wil ek meld dat al die outeurs waarna verwys word in hierdie hoofstuk Sewendedag-Adventiste is. Hulle is dus almal ten minste lidmate of leiers of teoloë in ons eie kerklike kring, wat verskillende menings en standpunte oor brandpunte in die Sewendedag-Adventistekerk het. In hierdie hoofstuk word daar dikwels verwys na outeurs in die *Ministry Magazine*, maar die leser moet weet dat hierdie tydskrif nie noodwendig die amptelike standpunt van die kerk verteenwoordig nie.

5.2 Ordening van die vrou

Die erns van hierdie brandpunt word in die volgende woorde van Bates (1995:18) weerspieël: “Though other Christian bodies have split over the issue, God calls us to address it as Christians, following the guidance of the Spirit so that the unity of His remnant body might be preserved. And the issue affects us all, regardless of our personal convictions on the matter.”

Die ordening van die vrou in die amp van predikant is 'n kerkwyse kwessie in die Sewendedag-Adventistekerk (Bates 1995:18). Sommige is van mening dat die

probleem daarin lê dat die kerk nie 'n deeglik geformuleerde teologie oor die ordening van die vrou het nie (Burton 1996:26).

Eva (1996:4) verwys na verdere pluraliteit rondom die ordening van die vrou wanneer hy praat van die verskillende teologiese standpunte van Raoul Dederen en Gerard Damsteegt, wat beide by Andrews Universiteit doseer het. Ten spyte van die feit dat beide Dederen en Damsteegt 'n produk van die Europese kultuur is en beide min of meer dieselfde blootstelling aan die Amerikaanse kultuur en akademie het, interpreteer hulle die Skrif oor die ordening van die vrou totaal uiteenlopend (Eva 1996:4).

Dit is teen hierdie agtergrond van uiteenlopende interpretasies dat sommige Adventiste teoloë besef dat die Sewendedag-Adventistekerk voor 'n "hermeneutiese krisis" staan (Gugliotto 1996:6). Eva (1996:4) is van mening dat daar twee uiteenlopende hermeneutiese paradigmas is. Dit het tot gevolg dat teoloë verskillende standpunte ontwikkel oor byvoorbeeld die ordening van die vrou (Eva 1996:4). Dit kom daarop neer dat pluraliteit rondom hermeneutiek noodwendig bydra tot pluraliteit rondom die ordening van die vrou en ook ander sake.

Vanweë die feit dat hermeneutiek onderliggend is by die hantering van verskeie sake, is dit tog die moeite werd om net kortliks en opsommenderwys te let op hoe Eva (1996:4-5) die twee hermeneutiese strominge beskryf:

The first school of thought tends to focus upon specific biblical statements and scriptural cases that seem to relate to a given contemporary issue or question. These biblical cases or statements are then placed together and applied in such a way as to throw light on a given issue faced by today's church.

Proponents of the second hermeneutic tend to process the biblical data in such a way as to expose the general principles they find inherent in Scripture. They do this by looking at the Bible as a whole, concentrating upon its central events, trends, and issues. They also search out the historical and cultural dynamics ... Combining these findings, they attempt to apply them to any contemporary concern in question.

Die implikasies van hierdie breë hermeneutiese raamwerk gee die leser insig in die wyse waarop die Sewendedag-Adventistekerk die Skrif gebruik om pluraliteit oor aktuele brandpunte te hanteer. Diegene wat deel is van die eersgenoemde hermeneutiese stroming neig om die tweede hermeneutiese stroming daarvan te verdink dat hulle sekere Bybelse beginsels ignoreer, en dit rasionaliseer en dat hulle kompromieë aangaan oor skriftuurlike bewyse en die gesag van die Skrif (Eva 1996:5). Diegene wat deel is van die tweede hermeneutiese stroming beskuldig ondersteuners van die eerste hermeneutiese stroming daarvan dat hulle die sentrale en basiese boodskap van gekombineerde Bybelse bewyse verwerp en dat hulle standpunte handhaaf wat nie noodwendig so sterk dogmaties deur die Bybel voorgehou word nie (Eva 1996:5).

Wanneer Neall (1992:13-14) die volgende skryf oor die teologiese beskouing van die Sewendedag-Adventistekerk oor vroue en die rol wat hulle in die kerk kan speel, word dit duidelik dat die pluraliteit rondom die rol van die vrou onder andere verband hou met hermeneutiek:

Some say, "You don't have to interpret the Bible - just do what it says!" Yet not all Scripture has equal weight. Not even the most conservative Christian would stone a rebellious son, though Deuteronomy 21:21 gives such a command. Because the Bible was written in ancient languages to people of ancient times and cultures, there is no way to avoid the task of interpreting it.

Neall (1992:38) sluit af deur te sê dat dit jammer is dat soveel vroue hulle energie en talente in diens van die sekulêre wêreld gee en vra of dit nie vir die Adventistekerk tyd geword het om vroue die geleentheid te gee om tot die bediening toe te tree nie?

Dit is baie belangrik om te let op die rol wat EG White en ander vroue in haar tyd in die vroeë jare van die kerk se ontstaan gespeel het (Watts 1992:41). Vir baie is dit belangrik dat daar voldoende erkenning gegee sal word aan wat vroue gedoen het tot opbou van die kerk en dat vroue ook vandag, sonder enige beperkings, die geleentheid kry om hulle rol te speel (Watts 1992:72).

Die frustrasie wat vroue beleef word gereflekteer in die volgende woorde van Penny Shell (1992:166), wat 'n Sewendedag-Adventistekapelaan is by een van die kerk se hospitale in Rockland, Maryland:

Women's participation in ministry follows the work of Christ more than that of "the world". Society is still trying to empty its pockets of discrimination. ... People often respond to social influences around them, whether or not they are aware of that fact. Preventing women's ordination, for example, is more likely tied to cultural traditions than to any of the Biblical texts used against it.

Evans (1983:132) pleit weer dat daar in die lig van die Bybelse leer oor menswees, die kerk weer moet besin oor sy standpunt ten opsigte van die ordening van vroue in die amp as leraar.

Die Wêreldkonferensie het vir die eerste keer in 1990 gestem oor die ordening van die vrou as leraar (Knight 1999:152). Vanweë die nee-stem van 1990 was die ordening van die vrou as leraar weer op die agenda van 1995 se Wêreldkonferensie (Knight 1999: 152). Die Noord-Amerikaanse Divisie het voorgestel dat elke Divisie bemagtig word om self te besluit of vroue georden moet word al

dan nie, maar ook hierdie voorstel kon nie die vereiste meerderheidstem verkry nie (Knight 1999:152).

5.3 Besinning oor kerkstruktuur

Wêreldwyd staan die kerk voor die uitdaging om so te herstruktureer dat die behoeftes, geleenthede en uitdagings van die kerk op die beste moontlike manier hanteer kan word (Knight 1999:153). Daar is sterk sentimente vir 'n "skraler" kerkstruktuur, terwyl daar sommige is wat selfs pleit vir "Congregational polity" (Knight 1999:153). Die kerkstruktuur word as volg saamgestel: 'n aantal kerke in 'n streek vorm 'n Konferensie en verskeie konferensies vorm 'n Unie. 'n Aantal Unies vorm 'n Divisie en hierdie onderskeie Divisies word oorkoepelend bestuur deur die Wêreldkonferensie (Rice 1997:248).

Daily (1994:225) vra 'n belangrike vraag ten opsigte van die kerkstruktuur: "How will Adventism survive as an institutional church if it becomes any more open or pluralistic than it already is?" Vir geloofwaardige bestaansreg sal hierdie kerkstruktuur toenemend daarop moet fokus om op 'n effektiewe wyse sy missie in die wêreld te volbring (Knight 1999:153).

5.3.1 Die Suid-Afrikaanse konteks

Die kerkstruktuur het wêreldwyd uitdagings. In die Suid-Afrikaanse konteks is daar unieke uitdaging met kerkstrukture vanweë die oorblyfsels van apartheid. Die Sewendedag-Adventistekerk in Suid-Afrika worstel veral met die kwessie van strukturele apartheid op konferensievlek.

5.3.2 Wêreldkonferensie-inisiatief: 1990

Die Uitvoerende Komitee van die Wêreldkonferensie het op 25 Oktober 1990 'n Kommissie aangaande die Kerk in Suid-Afrika aangestel. Die Kommissie is

versoek om 'n verslag voor te berei oor wat bereik is ten opsigte van die voorstelle van die Wêreldkonferensiekommissie van Mei 1981 oor Kerkeenheid. Die Kommissie moes ook vasstel wat die Kerk behoort te doen om die veelrassige behoeftes van die kerk binne die Bybelse raamwerk van kerkeenheid en gelykheid van alle lidmate te bewerkstellig. Die Kommissie is verteenwoordig deur die Wêreldkonferensie, 'n divisie en verskeie entiteite binne Suid-Afrika (Seventh-day Adventist Church, 62nd Business Session of the Cape Conference: Progress Report 2004: 1-11).

In Oktober 1991 het die Wêreldkonferensie se Uitvoerende Komitee tydens 'n jaarlikse Raadvergadering in Perth, Australië die verslag en aanbevelings van die Kommissie oor die Kerk in Suid-Afrika, ontvang en aanvaar. Die aanbevelings het 'n samesmelting van die twee funksionele unie-entiteite in Suid-Afrika versoek. Dit het ook verdere samesmeltings van plaaslike konferensies en velde binne bestaande geografiese grense voorgestel. Voor die einde van 1991 het die twee unies in Suid-Afrika ingestem om saam te smelt ten einde die Suid-Afrikaanse Uniekonferensie te vorm wat direk onder die Wêreldkonferensie ge-administreer sou word (Seventh-day Adventist Church, 62nd Business Session of the Cape Conference: Progress Report 2004:1).

Die kwessie van samesmeltings is vanaf 1992 op plaaslike konferensie- en sendingveldvlakte oorweeg. Die KwaZulu-Natal Vrystaat Konferensie en die Southern Hope Konferensie het uit samesmeltings van plaaslike konferensies en sendingvelde in 1994 voortgespruit. Nog twee samesmeltings is in die vooruitsig gestel, maar die kiesafdelings het egter nie almal genoegsame ondersteuning uitgespreek om daarvan voort te gaan nie (Seventh-day Adventist Church, 62nd Business Session of the Cape Conference: Progress Report 2004:1).

Hierdie Wêreldkonferensie-inisiatief, het geleid tot vele vergaderings, sub-komitees en sakesittings. In terme van die twee samesmeltings of herstrukturering wat nog moet plaasvind verwys ek graag na die mees onlangse

besluit van die SAU-Konferensie rakende die herstrukturering van konferensies binne die grense van Suid-Afrika. Hierdie besluit is op 14 Maart 2004 in Bloemfontein geneem.

Die volgende besluit is op 14 Maart op die Spesiale Sakesitting van die Suid-Afrikaanse Unie Konferensie geneem:

“Die SAU se grondwet het 'n mandaat gestel om met die herstruktureringsproses die volgende doelwitte te behaal:

- a. Daarstellling en openbaring van die Bybelse lering aangaande eenheid;
- b. Daarstellung van koste-effektiwiteit deur geduplikeerde strukture te rasionaliseer; en aangesien die Trans-Oranje-konferensie en die Southern Hope-konferensie ingestem het om hulle konferensies te ontbind en saam te groepeer, op gepaste tydstip, in nuwe konferensie-struktuur.

Daar met spyt kennis geneem is van die Transvaal-konferensie se teenbesluit om te ontbind en saam te groepeer in 'n nuwe konferensie-struktuur, en die Kaap-konferensie sy sitting, weens 'n gebrek aan duidelikheid rakende finansiële aspekte, uitgestel het, word dit aanbeveel dat:

1. Die SAU se afvaardiging sy onderneming, om te herstruktureer ter wille van eenheid en koste-effektiwiteit, herbevestig.
2. Die Kaap- en Transvaalkonferensies 'n *finale kans* gegun word om hulle onderskeie konferensies te ontbind en saam in harmonie, met die SAU-sitting van November 2002 se verkiesing, 'n kans gegun word om tydens hulle verkiesings in 2004 daaroor te stem.
3. So gou dienlik, na planne om te verenig, sal die SAU 'n byeenkoms uitroep vir alle nuwe organisasies om 'n nuwe model te aanvaar, volgens die Wêreldkonferensie se beleid, en dat konferensie-

ampsdraers verkies sal word, tesame met ander paslike aksies wat nodig geag mag word, volgens die beleid.

4. Die Transvaal-en Kaapkonferensie word genooi om tydig, voor hulle verkiesingsittings in 2004, hulle besware rakende die herstrukturering onder die aandag van die Unie en Divisie te bring. Die Unie en Divisie sal na hierdie bekommernisse luister, voordat herstrukturering plaasvind, en 'n verkiesing wat die samesmelting teenstaan, sal geag word as rebellie en die Unie sal dan voortgaan om die saak te hanteer volgens die riglyne van die Wêreldkonferensie se "Working Policy B75" (Seventh-day Adventist Church, 62nd Business Session of the Cape Conference: Progress Report 2004:9).

Hierdie besluit het die kerke in die konferensies (Kaap en Transvaal), wat tradisioneel blank is, verder gepolariseer oor die kerkstruktuur. Toenemend praat lidmate en leraars van afstigting van die kerkstruktuur indien sake nie sou uitwerk nie.

5.4 Onafhanklike bedieninge

In die bondige bespreking oor die onafhanklike bedieninge sal dit duidelik word dat hierdie groepe vir die Sewendedag-Adventistekerk 'n groot uitdaging is. Ek sal aantoon dat hierdie onafhanklike bedieninge altyd met goeie bedoeling begin, maar dat met verloop van tyd feitlik altyd 'n ander agenda na vore kom wat nie strook met die kerk se riglyne nie.

In die dokument *Issues: The Seventh-day Adventist Church and certain private ministries*, wat deur die North American Division (1993:2) uitgegee is, word melding gemaak van private of onafhanklike bedieninge wat los van die erkende kerkstruktuur funksioneer: "Independent ministries have arisen from time to time whose purpose is to assist in fulfilling the mission of the church."

Hierdie onafhanklike bedieninge kan verder omskryf word as: “para-church groups and organizations that normally have some missionary, evangelistic, revival, or reform (theological or lifestyle) goal as their reason for existence” (Whidden 2000:14).

Dikwels gee ons die indruk dat ons traak-my-nie-agtig is oor die ontstaan van onafhanklike bedieninge (Matinyi 1995:19). Hierdie onafhanklike groepe het al sedert 1914 begin ontstaan (*Seventh-day Adventist Encyclopedia* 1976:1332-1333). Matinyi (1995:19) meld tereg dat die kerk nog nooit probeer het om die groepe se klagtes ten volle te probeer beantwoord nie en nog minder word die kwessie aangaande die ontstaan van die groepe hanteer.

Woodrow Whidden, 'n professor in godsdiensstige studies aan Andrews Universiteit in Berrien Springs, Michigan maak die volgende stelling oor onafhanklike bedieninge: “Self-supporting”, “supporting”, and “independent” ministries are terms that have created considerable discomfort and confusion in the minds of many Adventists in recent years” (Whidden 2000:14).

Die self-onderhouende en die ondersteunende bedieninge word oor die algemeen positief beleef, maar dit is die onafhanklike bedieninge wat die grootste uitdagings bied (Whidden 2000:14). Hierdie onafhanklike groepe selekteer dikwels 'n lys van onderwerpe en bied dan hulle interpretasie daarvan aan as historiese Adventisme (Matinyi 1995:18). Die volgende stelling van Matinyi (1995:18-19) maak dit duidelik dat die onafhanklike groepe ook eksklusieve aanspraak maak daarop dat hulle alleenreg op die waarheid het: “They tell members this is what will prepare them to receive the latter rain, stand in the time of trouble, and grant them translation. And who would want to miss such an easy opportunity of making it to heaven with a ready-made syllabus of do's and don'ts?”

Volgens Whidden (2000:14) het die onafhanklike groepe hoofsaaklik twee dinge gemeen:

- Die meerderheid van onafhanklike bedieninge handhaaf die standpunt dat hulle die kerk ondersteun, alhoewel daar 'n neiging is om die kerk op sy verskeie foute te wys.
- Neteenstaande die aansprake van onafhanklike groepe dat hulle wel die kerk ondersteun, is daar tog doelbewuste uitsprake dat die kerk leerstellig onrein is en dat die kerk nie op etiese terrein op standaard is nie.

In die dokument *Issues: The Seventh-day Adventist Church and certain private ministries*, wat deur die North American Division (1993:7) uitgegee is, word die volgende besorgdhede oor die Onafhanklike Bedieninge uitgespreek:

- Hierdie groepe beskuldig die kerk van afvalligheid van die historiese geloof, omdat die kerk nie hulle interpretasie van sekere theologiese standpunte wil aanvaar nie.
- Die leierskap word aangeval omdat hulle nie die standpunte wil verwerp wat die onafhanklike groepe verwerp nie.
- Die kerk word toenemend wêrelds omdat die leiers sekere verkeerde praktyke toelaat.
- Hierdie onafhanklike bedieninge funksioneer met die oog op die skepping van 'n kerk binne 'n kerk. Dit kom daarop neer dat daar 'n oorblyfsel uit die oorblyfsel sal wees.
- Die groepe lidmate teiken om die tiende te ontvang in plaas daarvan dat lidmate die tiende aan die plaaslike kerk besorg.

Die ideaal is natuurlik om hierdie groepvorming te probeer voorkom, maar terselfdertyd is daar die uitdaging dat waar hierdie groepvorming ontstaan, die leierskap in staat sal wees om hierdie brandpunt sinvol vanuit 'n goed

geformuleerde teorie te hanteer. Sodoende kan verdere polarisasie voorkom word.

5.5 Samevatting

Uit die vorige hoofstuk is dit duidelik dat pluraliteit essensieël deel is van die "oorblyfselteologie" van die Sewendedag-Adventistekerk. In hierdie hoofstuk is aangedui dat daar verskeie kontemporäre knelpunte is waарoor Sewendedag-Adventiste sal moet besin. Van al die kontemporäre knelpunte is drie bespreek om aan te dui hoe ernstig dit is dat daar wel dialoog binne die kerk moet plaasvind oor aktuele sake.

Indien die kerk nie moeite gaan doen om dialoog te voer oor bepaalde brandpunte nie, gaan dit al hoe moeiliker word om pluraliteit te voorkom, te hanteer en selfs te verwelkom.

Dit bring Sewendedag-Adventiste noodwendig voor die uitdaging om getrou te bly aan die kerk se theologiese oortuigings, maar om terselfdertyd 'n dinamiese en relevante beweging te wees.

In die volgende hoofstuk sal aandag gegee word aan die geleenthede wat 'n prakties-teologiese benadering aan Sewendedag-Adventiste bied in die hantering van pluraliteit.

Hoofstuk 6

DIE GELEENTHEID WAT 'n PRAKTIES-TEOLOGIESE BENADERING BIED VIR DIE HANTERING VAN PLURALITEIT

6.1 Inleiding

Vanweë die uitdagings wat pluraliteit meebring, soos in hoofstuk vier en vyf van die verhandeling aangetoon is, word gepleit dat Sewendedag-Adventiste tot 'n groter erkenning en bewuswording van die verskynsel van pluraliteit sal kom. Die Moslemse teoloog Hassan Askari (Hick & Askari 1985:191) maak 'n belangrike opmerking waarvan Sewendedag-Adventiste gerus kan kennis neem: "The more one is aware of the plurality within, the more one is conscious of the plurality without. One who does not allow for alternatives within one's one religious traditions, may not allow for more than one religious approach."

In hoofstuk vier is besin oor die feit of die "oorblyfselteologie" in beginsel goed geposisioneer is om pluraliteit te hanteer, terwyl daar in hoofstuk vyf gefokus is op bepaalde brandpunte wat ernstige gevolge vir die kerk kan inhou.

Teen die agtergrond van die uitdagings wat uit hoofstuk vier en vyf van hierdie verhandeling oor pluraliteit binne die Sewendedag-Adventistekerk na vore kom, moet daar ook nog gewys word op die feit dat die "oorblyfselmotief" geensins bydra tot 'n missiologiese bewustheid binne die kerk nie (Damsteegt 1977:244). Die voorafgaande opmerking van Damsteegt sê vir my dat die "oorblyfselmotief" die identiteit van die kerk eerste stel, en dat die missiologiese verantwoordelikheid van die kerk van mindere belang is. Damsteegt (1977:244) bevestig die "oorblyfselmotief" se fokus op identiteit wanneer hy daarop wys dat die "oorblyfselmotief" wel bydra om mense te help om Sewendedag-Adventiste se uniekheid te verstaan in terme van die kerk se reddingsmissie in die wêreld.

Gevollik kom Sewendedag-Adventiste voor die uitdaging om getrou te bly aan die kerk se theologiese oortuigings (identiteit), maar om terselfdertyd 'n dinamiese beweging te wees, wat die evangelie op 'n aktuele wyse met mense deel (Van Wyk 1996:1).

Uit die voorafgaande hoofstukke is dit duidelik dat dit vir Sewendedag-Adventiste noodsaaklik is om 'n teologie te ontwikkel wat krities sal staan teenoor konfessionele standpunte en wat terselfdertyd kennis neem van die mens se behoeftes binne sy leefwêreld (Tracy 1975:7).

Die pluraliteit en die identiteitskrisis binne die Sewendedag-Adventistekerk word veroorsaak en versnel deur 'n teologie wat in gebreke bly om die verskynsel van pluraliteit op 'n konstruktiewe wyse te begelei en tot voordeel van die kerk te benut (Van Wyk 1995:6-7). Die wetenskapsteoretiese benadering wat ruimte bied vir empiriese ondersoekte kan baie waardevol wees in die hantering van pluraliteit (Pieterse 1992:23).

Die teologie het die verantwoordelikheid, soos enige ander dissipline, om periodiek voorraadopname te doen en om te besin oor die pad vorentoe (Latourelle 1982:1). Dit is wat my betref ook vir ons as Sewendedag-Adventiste belangrik om weer te besin oor ons theologiese benadering.

In hierdie hoofstuk word gefokus op die potensiële geleenthede wat 'n wetenskaplike-filosofies verantwoordbare teologie bied aan die uitdaging van pluraliteit. Daar sal spesifiek gekyk word hoe Sewendedag-Adventiste, in hulle theologiese beoefening, daarby sal baat deur toenemend empiries te werk, asook om meer bewus te word van die teorie-praxis problematiek. Die bespreking sal gedoen word vanuit 'n praktiese-teologiese perspektief met verwysing na die empiriese benadering van Van der Ven, asook met verwysing na die "Analogical Imagination" van Tracy.

6.2 Die empiriese benadering

Vanweë verskeie uitgangspunte in die studieveld van praktiese teologie is teorievorming 'n fundamentele knelpunt en gevvolglik ontstaan die vraag oor hoe teologie verwoord en beoefen moet word (Heyns 1990:9-10).

Heyns (1990:7-10) maak melding van verskillende benaderings tot die praktiese teologie:

Vir baie jare is aanvaar dat praktiese teologie tegniek ontwikkel waardeur die teorieë in die praktyk gebring word. Die pastorale benadering fokus op die ontwikkeling van die student se vaardighede wat voorberei vir kerklike diens. Praktiese teologie is volgens die benadering van "teologia applicata" nie een van die theologiese dissiplines nie, maar slegs die prakties maak van teologie. Empiriese teoloë benader praktiese teologie as die kritiese teorie van godsdiestige handelinge in die samelewing. Dit beteken dat die praktiese teologie vra na die teorieë wat ten grondslag lê van hierdie kommunikatiewe geloofshandelinge in diens van die evangelie.

Bogenoemde uitgangspunte is bepalend vir die teorievorming van praktiese teologie. Die teorievorming van praktiese teologie sal nou bespreek word met verwysing na die empiriese benadering van Van der Ven.

6.2.1 Die empiriese benadering van Van der Ven

Volgens Van der Ven (1993a:29) is God nie die direkte objek van die empiriese teologie nie, maar die objek is eerder die mens se eksistensiële ervaring met God in soverre dit in tussenmenslike kommunikatiewe geloofshandelinge

waarneembaar is. Dit kom daarop neer dat geloof in God, as hermeneutiese-kommunikatiewe praxis, die direkte objek van empiriese teologiese navorsing is (Van der Ven 1993a:119).

Van Wyk (1989:32) sluit by Van der Ven aan en voer aan dat die praktiese teologie, as gevolg van die toutrekkery oor die prioriteitsverhouding tussen teorie en praxis, weens sy gerigtheid op geloofshandelinge en weens die spesifieke interesse wyer as die grense van die kerk en 'n bepaalde konfessionaliteit, moet werk. Dit geskied sonder om slegs mens of wêreld of God as een bepaalde objek te wil afgrens (Van Wyk 1989:32).

Hierdie empiriese benadering beteken nie dat die praktiese teologie noodwendig 'n verlies van teologie sal ervaar nie. Janson (1982:343) is in erkenning oor die moontlike gevare van die empiriese benadering, maar pleit tog vir die "bewandeling van hierdie noodsaaklike pad."

6.2.2 Die hermeneuties-kommunikatiewe praxis van Van der Ven

Van der Ven (1993a: 46) werk met die uitgangspunt dat die hermeneuties-kommunikatiewe praxis die basis is van alle praxis in praktiese-teologie, want dit rekonstruksieer, reflekteer en herinterpreteer sy eie praxis. Hierdie teologiese benadering sal na my mening vir Sewendedag-Adventiste betekenisvol wees in die hantering van pluraliteit, omdat die teologie nie beperk word tot 'n hermeneutiese wetenskap nie (vgl ook met Eva 1996:4). Wanneer Gugliotto (1996:6), 'n Adventiste teoloog, oor uiteenlopende interpretasies skryf, verwys hy slegs na die hermeneutiese krisis wat aantoon dat dit dikwels vir Adventiste slegs gaan oor die interpretering van die Skrif en niks anders nie.

Wanneer Wolfaardt (1978:285) skryf oor praktiese teologie as 'n handelingswetenskap beklemtoon hy die kommunikasie wat moet plaasvind wanneer hy sê: "Prediking is nie net 'n vorm waarin 'n bepaalde inhoud oorgedra

word nie. Prediking is ook 'n gebeure tussen die sprekende God en die luisterende mens: die luisterende mens is nie maar net 'n ontvangsapparaat vir die prediking nie. Die mens in sy situasie is vir die gebeure van die prediking medebepalend. Mens sou dit ook kon vergelyk met die eksegese."

6.2.3 Die hermeneutiese praxis

Hermeneutiek kan omskryf word as die verbale en nie-verbale interpretasie van die teks met die doel om allereers die verskillende betekenisse wat die teks in die verlede gehad het te probeer ontdek (Van der Ven 1993a:46).

Die teks omvat die spreker en die skrywer, die luisteraar en die leser, kommunikasie binne die teks, die tipe relaas, kodesisteme binne die teks, die donatiwe en konatiwe betekenisse van die kodes in die sisteem en kommunikasie tussen die spreker/skrywer en die luisteraar/leser (Van der Ven 1993a:46). Hierdie hermeneutiek impliseer baie duidelik 'n dekodering van die historiese betekenis van die teks binne die leefwêreld van die teks (Van der Ven 1993a:46).

Daar bestaan egter 'n kloof tussen die verlede waarin die teks tot stand gekom het en die huidige situasie (Van der Ven 1993a:47). Deist (1986:72) sluit hierby aan wanneer hy meld dat die Woord van God en Heilige Skrif nie met 'n gelykaanteken aan mekaar verbind kan word nie, want dit sou van die Bybel 'n boek van orakels maak. Hermeneutiek het gevvolglik die belangrike funksie van die daarstelling van 'n brug wat die verlede en die hede bymekaar bring en die uiteindelike gevolg hiervan is dan 'n nuwe teks, wat 'n nuwe lees is van die historiese teks (Van der Ven 1993a:47).

Van der Ven (1993a:48) maan egter dat daar nie iets soos die finale interpretasie van tekste is nie en dit beteken dat daar verskillende interpretasies sal wees wat voortspruit uit die diversiteit van die hedendaagse situasie. Dit is baie belangrik

om te meld dat hierdie pluralistiese en konflikterende interpretasies, wat 'n uitvloeisel van die hermeneutiese praxis is, nou die vraag laat ontstaan na kriteria wat die kommunikasieproses van interpretasie kontroleer (Van der Ven 1993a:48). Vir Van der Ven (1993a:49) is die ideologie-kritiese paradigma baie betekenisvol in die gesprek oor die geloofwaardigheid van interpretasies. Die belangrikheid van hierdie ideologie-kritiese paradigma vir die praktiese teologie word ook weerspieël in die woorde van Wolfaardt (1978:289) wanneer hy sê dat die "praxis-beoefenaar" rekenskap moet gee oor sy uitgangspunte en doelstellings.

Van der Ven (1993a:49) is verder van mening dat waar konflikterende interpretasies ontstaan, daar voorkeur gegee moet word aan diegene wat ekonomiese, politieke, en kulturele diskriminasie ervaar.

Die doel van die hermeneutiese praxis is nie bloot om die betekenis van die tradisionele teks te bepaal nie, maar ook om veral die transformerende krag van die teks na vore te laat kom (Van der Ven 1993a:49).

6.2.4 Die kommunikatiewe praxis

Die pluralistiese en konflikterende interpretasies is die objek van die kommunikatiewe praxis (Van der Ven 1993a:49). Van der Ven (1993a:50) sê dat die ou godsdiestige tekste en tradisionele en leerstellige interpretasies nie as 'n definitiewe standaard in die kommunikasieproses gebruik moet word nie.

In die kommunikatiewe praxis gaan dit oor doelgerigte gesprek, wat gekenmerk word deur die uitruil van idees, begrip en die strewe na konsensus, maar vanweë pluraliteit sal konsensus nie altyd bereik word nie (Van der Ven 1993a:50). Mense sal sodoende bewus raak van verskille, terwyl die ideologie-kritiese werkswyse 'n platform skep vir die nastrewing van die ideaal van konsensus (Van der Ven 1993a:50-51).

In die raamwerk van 'n omvattende kommunikasieteorie, sal mens dus sê dat die studieveld van die praktiese teologie 'n studie is van kommunikasieprosesse en strukture (König 1978:13; Wolfaardt 1978:294). Firet (1987:260) praat van 'n fundamentele bemoeiing in die praktiese teologie, naamlik kommunikatiewe handelinge in diens van die evangelie. Volgens Pieterse (1990:52) is die handelinge van sorg, viering, diens, onderrig en prediking wesenlik kommunikatief omdat die Christelike geloof daarin oorgedra en opgebou word.

6.2.5 'n Normatiewe refleksie op die hermeneuties-kommunikatiewe praxis

Die normatiewe aspekte van die hermeneuties-kommunikatiewe praxis behels beginsels en metodes en moet verseker dat die normatiewe metodes wat in praktiese teologie gebruik word, op die regte manier toegepas word (Van der Ven 1993a:59).

In die gesprek moet altyd onthou word dat die "ander" persoon net soveel reg as "ek" in die gesprek het en gevolelik ook geregtig is op die handhawing van ander standpunte (Van der Ven 1993a:60). Dit is belangrik dat konsensus in die argumentatiewe kommunikasieproses nagestreef sal word en dit sal slegs bereik word indien elke party se standpunt ewe belangrik geag word (Van der Ven 1993a:59). Dit gaan oor die ontwikkeling van begrip en die bereidwilligheid wat verband hou met affektiewe luister, die kognitiewe vermoë om te probeer verstaan, analisering en evaluering en 'n gesindheid van verdraagsaamheid en respek (Van der Ven 1993a:60).

Daar moet ook rekening gehou word met die beginsel van vryheid wat gegrond is in die subjektiwiteit van elke gespreksvennoot. Elke gespreksvennoot is gelyke rolspelers in die proses (Van der Ven 1993a:60).

Van der Ven (1993a:63) verwys na Habermas wat dan ook tereg sê dat kommunikasie nooit 'n finale oplossing daar kan stel nie en daarom moet daar 'n "commitment" gemaak word dat vryheid, gelykheid, universaliteit en solidariteit in voortdurende kommunikasie gehandhaaf word.

Praktiese teologie bied volgens Van der Ven (1993a:63-64) die geleentheid vir "value- and virtue-centered ethics" in die normatiewe refleksie van die hermeneuties-kommunikatiewe praxis. Terselfdertyd word gevra of 'n argumentatiewe-kommunikatiewe, teologiese etiek voldoende is (Van der Ven 1993a:64). Vanweë hierdie vraag is dit belangrik dat die eskatalogiese benadering van Van der Ven bespreek word.

6.2.6 Die eskatalogiese benadering

Van der Ven (1993a:66) kom tot die gevolgtrekking dat menslike kommunikasie nie voldoende gedefinieer sal word deur normatiewe refleksie nie, omdat die betekenis van menslike lewe alle normatiewe oorwegings transendeer. Vir Van der Ven (1993a:66) duï dit in die finale analise aan dat etiek plek moet maak vir die meta-etiek in terme van wêreldbeskouing en godsdiens.

Van der Ven (1993a:66) het in sy ondersoek met betrekking tot die onderskeie meta-etiese paradigmas gefokus op watter paradigma die effektiefste sal wees in die hantering van die suksesse en die tekortkominge van menslike kommunikasie. Na die studie het Van der Ven (1993a:68-69) besluit op die eskatalogiese benadering, omdat hierdie benadering van toepassing is ongeag 'n spesifieke wêreldbeskouing of godsdiens.

Die eskatalogiese benadering is gemoeid met die nou van die teenwoordige, en die nou kan verstaan word as 'n hulpmiddel wat kan dien as 'n deurgang tot die toekoms (Van der Ven 1993a:68). Tog moet onthou word dat die benadering nie gebruik moet word vir voorspelling nie, maar dat die eskatalogiese benadering 'n

gesindheid van hoop bring vir die toekoms, waarop almal nog in afwagting is (Van der Ven 1993a:68).

Van der Ven (1993a:88) onderstreep weer die belangrikheid daarvan dat daar nie “the interpretation” van die evangelie moet wees nie. Daar is nie iets soos ‘n finale en definitiewe interpretasie van die evangelie nie en daarom beklemtoon die hermeneuties-kommunikatiewe praxis die “perspectival and aspectual” aspekte van kommunikasie aangaande en tussen verskillende interpretasies (Van der Ven 1993a:88).

6.2.7 Mono-, multi-, inter-, en intradissiplinêre samewerking

Vanweë die voorkeur wat elke teoloog in sy/haar teologiese benadering aan ander dissiplines betoon en die implikasie wat dit inhoud vir elke teoloog se teologie, sal daar ‘n kort bespreking wees oor hoe Van der Ven die mono-, multi-, inter- en intradissiplinêre modelle beskryf. Ek veronderstel dat die werkswyse van die teoloog beslis ‘n invloed sal hê op die hantering van pluraliteit.

6.2.7.1 Monodissiplinêre model

Volgens die benadering tot die praktiese teologie word die resultate van verskillende teologiese dissiplines toegepas op konkrete situasies wat deur die kerk en die moderne mens beleef word. Die benadering word nie net bewustelik deur sekere praktiese teoloë gebruik nie, maar baie benut dit selfs onbewustelik (Van der Ven 1993a:89-90).

Die probleem met die benadering is dat gevra kan word of die situasie waarop die teologiese idees toegepas word, nie in die eerste plek eers vanuit ‘n wetenskaplike ondersoek beskryf en geanalyseer moet word nie (Van der Ven 1993a:91).

6.2.7.2 Multidissiplinêre model

In die model benut praktiese teoloë die empiriese beskrywing en analise van die sosiale wetenskaplikes, waarna die teoloë 'n normatiewe refleksie ontwikkel deur die plasing van al die inligting in 'n theologiese raamwerk. Hierdie werkswyse is bekend as die tweefasebenadering (Van der Ven 1993a:93-97).

In die werkswyse word die sosiale wetenskappe ondergeskik gemaak aan die teologie en terselfdertyd word die teologie afhanklik van die sosiale wetenskappe (Van der Ven 1993a:93-97).

6.2.7.3 Interdissiplinêre model

Die verskil tussen multi- en interdissiplinêre samewerking lê daarin dat laasgenoemde die klem laat val op interaksie tussen teologie en die sosiale wetenskappe (Van der Ven 1993a:97). Multidissiplinêre samewerking word gekenmerk deur 'n "sequential relationship", terwyl interdissiplinêre samewerking gekenmerk word deur 'n koöperatiewe verhouding tussen die twee dissiplines (Van der Ven 1993a:97-98,100).

Volgens die interdissiplinêre benadering moet die teologie dialekties en interaktief op gelyke voet met die sosiale wetenskappe saamwerk (Van der Ven 1993a:99). Vir Van der Ven (1993a:99-101) is die model 'n onhaalbare ideaal en daarom stel hy die intradissiplinêre benadering voor.

6.2.7.4 Intradissiplinêre model

Volgens die benadering het praktiese teologie die verantwoordelikheid vir die ontwikkeling van nuwe metodes en tegnieke op die wetenskaplike terrein. Dit

moet op 'n kritiese wyse gedoen word met die oog op teologiese ontwikkeling wat moet plaasvind (Van der Ven 1993a:101).

Die intradissiplinêre model vereis dat die teologie empiries word. Dit beteken dat nie net tradisionele instrumente gebruik sal word nie, maar dat die literêr-historiese en sistematiese metodes en tegnieke ook gebruik word wat eie is aan 'n empiriese metodologie (Van der Ven 1993a:101). Hierdie intradissiplinêre proses kom in alle wetenskaplike velde voor (Van der Ven 1993a:101).

Gereformeerde teoloë soos Jonker en Kuyper (in Jonker 1981:25-29), wat ook soos baie Adventiste teoloë, teologie hoofsaaklik as 'n hermeneutiese wetenskap beoefen, se kommer oor die multi-, inter-, en intradissiplinêre samewerking kan as volg opgesom word:

Jonker en Kuyper spreek hulle kommer uit oor teorieë van sosiale wetenskappe wat deur multi-, inter-, en intradissiplinêre samewerking die praktiese teologie sal binnedring. Die vrees bestaan dat daar afbreek gedoen sal word aan die proprium van praktiese teologie. Daar word geredeneer dat die teorieë van die sosiale wetenskappe vreemd is aan die teologie, omdat die teorieë nie hul oorsprong in die Woord het nie. Hierdie teoloë meen dat die teologie sodoende alle eiesoortigheid verloor en in die antropologie verval. Vir Jonker en Kuyper is teologie en gebed die fondament waarop praktiese optrede moet rus, en ook die fondament van die inhoud van alle teologiese studie.

Ook Pieterse (1992:17) spreek sy besorgdheid uit oor die sosiaal-wetenskaplike analyse en die prakties-teologiese refleksie van Van der Ven se intradissiplinêre benadering tot die teologie wanneer hy sê: "Daar is kategorie-foute wat gemaak kan word en dus tot verkeerde verstaan lei – kategorieë waarin sosiaal-wetenskaplike teorieë gegiet is en teologiese teorieë gegiet is. Verder is dit 'n vraag vanuit welke teologiese teorie oor die empiriese gegewens gereflekteer word?"

Vir Van der Ven (1993a:112) gaan dit daaroor dat praktiese teologie as 'n selfstandige wetenskap moet funksioneer, wat daarop neerkom dat praktiese teologie nie byvoorbeeld toegepaste dogmatiek of pastorale sorg is nie, maar 'n vakgebied is wat op 'n selfstandige en wetenskaplike wyse funksioneer deur sy eie empiriese metodes en tegnieke te ontwikkel.

6.2.8 Die metodologie van die empiriese benadering van Van der Ven

Die metodologiese aspekte van die empiriese benadering van Van der Ven (1993a:112) hou verband met die intradissiplinê model. Aandag sal nou gegee word aan die empiries-teologiese siklus en daarna sal daar gefokus word op die metodologiese veronderstellings van die empiries-teologiese siklus.

6.2.8.1 Die empiries-teologiese siklus

Die empiries-analitiese metode kan gesien word as 'n sistematiese ontwikkeling van die ervaringsproses wat elke persoon ondergaan en wat duidelik waarneembaar is in die mens se interaksie met die omgewing (Van der Ven 1993a:112).

Die ervaringsproses bestaan uit vier fases, naamlik persepsie, eksperimentering, eksaminering en evaluering (Van der Ven 1993a:112). Die ervaringsiklus is die fondament van die empiries-teologiese siklus (Van der Ven 1993a:112-113).

Die empiries-teologiese siklus bestaan volgens Van der Ven (1993a:114) uit die volgende komponente naamlik:

1. Die ontwikkeling van die probleem en doel

2. Induktiewe fase
3. Deduktiewe fase
4. Toetsing, en
5. Evaluering

Die begrip "empirisme" verwys in 'n metodologiese konteks na die proses wat die voorafgaande vyf fases inkorporeer (Van der Ven 1993a:114). Die vyf fases staan as die empiriese siklus bekend omdat evaluering maklik aanleiding daartoe sal gee dat die siklus weer van vooraf moet begin (Van der Ven 1993a:114). Hierdie siklus toon ook baie duidelik aan dat die persepsionele besware van Tillich oor die verskynsels van objektivisme, positivisme en empirisme nie in die empiriese teologie voorkom nie (Van der Ven 1993a:114).

Die drieledige kritiek van Tillich word die beste beantwoord deur te let op die metodologiese veronderstellings van die empiries-teologiese siklus (Van der Ven 1993a:115). Die klem is op die induktiewe en deduktiewe fases en die gemeenskaplike verhouding wat tussen die twee fases bestaan (Van der Ven 1993a:115).

6.2.8.2 Die induktiewe fase

Die induktiewe fase verwys in die breë sin van die woord na: "observation, directed by reflection, of phenomena in the empirical reality. This involves the discovery and naming of classes of phenomena, the discovery of patterns in the phenomena, and the uncovering of comparative, correlative and causal relationships between the phenomena" (Van der Ven 1993a:115).

Die induktiewe fase is van kardinale belang in die empiries-teologiese navorsing, want sonder dit sou die navorser beperk gewees het tot 'n blote akademiese oefening, wat geen toepassingswaarde vir die werklike lewe het nie (Van der Ven 1993a:115).

6.2.8.3 Die deduktiewe fase

Die deduktiewe fase word toegepas in die vorm van 'n spesifieke argumentatiewe struktuur wat bestaan uit twee voorafgaande stellinge en 'n gevolgtrekking (Van der Ven 1993a:116). Die eerste voorafgaande stelling is 'n algemene stelling wat ook getoets moet word. Die tweede voorafgaande stelling dien as 'n beskrywing van die geval en die gevolgtrekking verteenwoordig die toepassing van die algemene stelling ten opsigte van die geval wat ter sprake is (Van der Ven 1993a:116).

6.2.9 'n Samevatting van die empiriese benadering van Van der Ven

Dit is duidelik dat Van der Ven se empiriese benadering teorie en praxis betrek. Dit beteken dat die praxis oopstaan vir kritiek deur die teorie en die teorie is oop vir kritiek uit die praxis.

Van der Ven (1993a:112-156) beklemtoon dat praktiese teologie slegs as 'n wetenskap tot sy reg sal kom indien dit ook empiriese metodes en tegnieke ontwikkel en gebruik. Hierdie empiriese benadering beteken nie dat die praktiese teologie 'n verlies van teologie sal ervaar nie.

Pieterse (1986:5) maak ook 'n belangrike opmerking ten opsigte van die empiriese benadering wanneer hy aanvoer dat indien die empiriese metodes verwerp word omdat dit uit die sosiale wetenskappe kom, die teologie oneerlik is, want die hermeneutiese metode kom uit die filosofie, die historiese metode uit die geskiedeniswetenskap en die eksegetiese metodes uit die taal- en literatuurwetenskap.

Van der Ven (1993a:41-64) wil met die hermeneuties-kommunikatiewe praxis die teorie en praxis in 'n voortdurende, dialektiese en argumentatiewe gesprek bring. Sodoende is konsensus oor interpretasies en optredes moontlik. Waar konsensus nie haalbaar is nie, bied die model die geleentheid vir wedersydse begrip, respek en samewerking, wat moontlik later tot konsensus sal bydra.

Die empiriese benadering van Van der Ven help om 'n wetenskaplike en filosofies verantwoordbare verwysingsraamwerk vir Sewendedag-Adventiste daar te stel vir die beoefening van praktiese teologie en vir die hantering van pluraliteit.

6.2.10 Die “analogical imagination” van David Tracy as teologiese benadering

Tracy (1981:405) wil met die “analogical imagination” 'n paradigma daarstel wat 'n platform sal wees vir positiewe dialoog in 'n pluralistiese godsdienswêreld. Ek is van mening dat Tracy, soos Van der Ven, se teologiese benadering vir Sewendedag-Adventiste sal help om pluraliteit te kan hanteer en selfs te verwelkom.

Die “analogical imagination” van Tracy (1981:405-406) is allereers 'n beskrywing van teologie, en vir hom gaan dit in die teologie oor 'n wedersydse kritiese korrelasie tussen die interpretasie van die Christelike tradisie en die interpretasie van die kontemporêre situasie.

Die korrelasies kan relasies wees van identiteit, ooreenstemming, analogie, of verskil van radikale nie-identiteit en die korrelasies tussen die Christelike tradisie en die kontemporêre situasie kan analogies wees (Tracy 1981:406-410). Die moontlikhede vir die indentifisering van die korrelasies is afhanklik van wat Tracy (1981:408-410) “human imagination” noem. Tracy (1981:410) aanvaar die uitdaging wat tot hom kom in die woorde van Aristoteles: “... the power to spot the similar in the dissimilar.”

Pieterse (1993:21) beskryf die geleentheid wat Tracy se hermeneuties-korrelatiewe teologie aan die praktiese teologie bied as volg:

Die hermeneuties-korrelatiewe teologie van Tracy werk met 'n uitwisseling tussen tradisie (Bybelteks en konteks, geskiedenis van die teologie met geskrifte en kontekste van elke geskrif) en situasie (Bybelteks in die huidige konteks, theologiese geskrifte vandag en hul kontekste). Hierdie dialogiese, verstanende uitwisseling is krities en korrelatief van aard. Interpretasies van die verlede, wat in die tradisie (Bybel en teologiegeschiedenis) inslag gevind het, speel 'n kritiese rol teenoor die huidige, eietydse interpretasies. Net so word die interpretasies van die verlede (tradisie) vanuit die interpretasies van die hede gekritiseer. Deur hierdie hermeneutiese dialoogworsteling heen word die waarheid verhelder en so ook ons insig in die evangelie.

Die "imagination" in die model van Tracy (1981:411) voorsien 'n begrip van hoe teologie gedoen moet word. 'n Groter oopheid ten opsigte van die "imagination" is 'n voorvereiste om ooreenstemming en eendersheid te vind in die andersheid van ander godsdiensste (Tracy 1981:411-416). Tracy (1981:416) sê: "We must feed the imagination, we must be alert to the possible presence of some disclosure, we must recover, discover, invent, create a genre and a style, a personal voice, to render, to express the meaning of that intensified experience of something essential."

Die "analogical imagination" van Tracy (1981:452-455) behels ook die volgende:

Dit doen 'n oproep tot wedersydse gesprek, asook dat daar 'n oopheid gehandhaaf word in situasies en omstandighede waar daar verskille is. In die gesprek moet daar deurentyd 'n kritiese evaluering van jouself en van die vertrekpunte van jou bepaalde tradisie wees. Die verskille in die gesprek sal

positief benut word wanneer daar gefokus word op ooreenkomste ten spye van verskille. Wanneer mense op so 'n volwasse manier praat en dink vind daar 'n bevrydende proses plaas. Alhoewel algehele teologiese konsensus nooit haalbaar kan wees nie, moet ons besef dat 'n mate van konsensus moontlik is, indien die dialoog positief hanteer word. Hierdie paradigma van Tracy maak dit moontlik dat mense van verskillende tradisies en standpunte mekaar sal aanvaar. Die model maak wedersydse begrip, respek en aanvaarding moontlik.

Tracy (1987) se benadering reflektereer die waardes van pluralisme. Hierdie waardes van pluralisme hou verband met die gesindheid van verdraagsaamheid en die gewilligheid vir kompromiebesluite (Tracy 1987:18-20).

Die pluralis sal kennis neem van verskillende standpunte, begrip toon, dialoog voer en sodoende raakpunte en moontlike probleme identifiseer (Tracy 1987:19-21). 'n Pluralis moet nooit sê of 'n houding openbaar dat alle waarheid in 'n enkele godsdiens of tradisie is nie (Tracy 1987:20). Tracy (1987:20-21) se pluralisme beteken dat die pluralis altyd sal leer en luister vanweë die feit dat waarheid dinamies en progressief van aard is en daarom kan mense nooit vanuit 'n meerderwaardige houding met mekaar praat nie, want die analogie van die model beklemtoon huis die beperkte aard van menslike kennis.

Vir Tracy (1987:21-27) is dit belangrik dat daar 'n oopheid vir 'n verskeidenheid van standpunte sal wees, terwyl hierdie standpunte nooit geklassifiseer moet word nie. Dit beteken dat alle tradisies of standpunte oor bepaalde sake gelyk in status is (Tracy 1987:21-27). Hiermee pleit Tracy (1987:19) nie vir 'n *laissez-faire*-benadering tot waarheid nie, want dialoog moet plaasvind en konflik moet verwag word: "... be willing to correct or defend your opinions if challenged by the conversation partner; be willing to argue if necessary, to confront if demanded, to endure necessary conflict, to change your mind if the evidence suggests it."

6.2.11 Samevatting

Beide Van der Ven en Tracy se teologiese werkwyse gee erkenning aan die realiteit van pluraliteit. Tesame met die erkenning aan pluraliteit bied dit geleentheid vir die sinvolle hantering van pluraliteit. Beide modelle bied geleentheid vir dialoog met die oog op konsensus. Waar konsensus nie haalbaar is nie, word gelyke erkenning gegee aan verskillende standpunte en praktyke, terwyl die geleentheid vir dialoog altyd beskikbaar is.

'n Verdere voordeel is dat die tegnieke en metodes wat voortspruit uit intradissiplinêre samewerking die beoefening van praktiese teologie vergemaklik en verryk. Pluraliteit sal meer effektief hanteer word en lidmate sal ook konstruktief en sinvol begelei word in 'n konteks waar die teologiese benadering mense nie polariseer nie.

Die hermeneuties-kommunikatiewe praxis werk ook in die guns van die eenheid van teologie, want die verdeling van teologie in die literêre, historiese, sistematiese of praktiese (empiriese) teologie moet nie as indelings gesien word nie, maar eerder as dimensies van 'n enkele teologie (Van der Ven 1993a:88).

Dit is belangrik dat Sewendedag-Adventiste sal besef watter geleentheid die empiriese benadering bied vir die hantering van pluraliteit:

The idea that practical theology can be sufficiently defined as applied theology implies a deductive approach. Such an approach may be adequate in the case of homogeneous, well determined and easily surveyable praxis, but, in fact the contemporary religious praxis is heterogeneous, divergent, pluriform, confused and sometimes even chaotic (Van der Ven 1988:9).

Sewendedag-Adventiste moet 'n wetenskaplike en filosofies verantwoordbare teologie ontwikkel, wat nie net relevant sal wees nie, maar wat ook pluraliteit beter sal hanteer. Die empiriese werkswyse van teoloë soos Van der Ven en Tracy gee weer hoe die hantering van pluraliteit selfs kan bydra tot geestelike groei.

Die huidige "oorblyfselteologie" van die Sewendedag-Adventistekerk, wat hoofsaaklik 'n hermeneutiese wetenskap is, spreek slegs 'n verskraalde werklikheid aan wat vreemd is aan die eksistensiële belewenis van die mens. Dit is duidelik dat die empiriese benadering uitkoms lewer aan die "oorblyfselteologie" wat pluraliteit ontken. Die empiriese benadering tot praktiese teologie sal nie slegs help met die sinvolle verdiskontering van pluraliteit nie, maar sal selfs ook die uitdaging van pluraliteit verwelkom.

In hoofstuk sewe sal aandag gegee word aan die toepassing van die teorievorming van Van der Ven en Tracy, met verwysing na die hantering van pluraliteit in die Sewendedag-Adventistekerk.

Hoofstuk 7

NADENKE OOR ENKELE TOEPASSINGSVELDE

7.1 Inleiding

In die vorige hoofstuk is die empiriese benadering van Van der Ven en Tracy bespreek. Hierdie twee teoloë se empiriese benadering bied aan praktiese teologie die geleentheid om ook die kennis en vaardighede van ander dissiplines te kan benut. Die empiriese benadering van Van der Ven en Tracy kan baie waardevol wees in die hantering van pluraliteit.

In hierdie laaste hoofstuk word gefokus op die hantering van pluraliteit. Eerstens word aangetoon dat Sewendedag-Adventiste pluraliteit hoofsaaklik beskou as 'n hermeneutiese probleem. Tweedens word daar in hierdie hoofstuk aandag gegee aan die wyse waarop die empiriese teorievorming van Van der Ven en Tracy gestalte kan kry in die hantering van brandpunte.

Dit is baie belangrik om te noem dat dit nie die doel hier is om enige antwoorde te gee oor enige sake van pluraliteit binne die Sewendedag-Adventistekerk nie. Die doel is om aan te toon dat Sewendedag-Adventiste teologie hoofsaaklik as 'n hermeneutiese wetenskap beoefen en dat hierdie benadering nie net in gebreke bly om pluraliteit konstruktief te hanteer nie, maar ook verdere pluraliteit skep. Dit is teen die agtergrond van die beperkinge van die spesifieke hermeneutiese benadering wat Sewendedag-Adventiste tradisioneel gebruik, dat aangetoon word watter geleenthede die empiriese benadering van Van der Ven en Tracy bied.

Pat Gustin, die direkteur van die Instituut van Wêreldsending van Andrews Universiteit, skryf in 'n artikel van die Julie/Augustus 2005-uitgawe van *Ministry* dat die kerk verskeie uitdagings het. Daar is massiewe verskille in die kerk ten

opsigte van kultuur, taal, etnisiteit, godsdiens, ideologie en ras-eenheid (Gustin 2005:46). Gustin (2005:46) is egter van mening dat eenheid die grootste uitdaging vir die Sewendedag-Adventistekerk is. Dit wat Gustin sê bevestig vir my die realiteit van pluraliteit en die feit dat Sewendedag-Adventiste indringend moet kyk na die hantering van pluraliteit.

7.2 Die hermeneutiese benadering van Sewendedag-Adventiste en pluraliteit

Samuel Koranteng-Pipim (2001) bespreek in sy boek, *Must we be silent? Issues dividing our church*, die volgende kwessies: homoseksualiteit, die ordening van die vrou, rassisme en kerkstruktuur, liberalisme en die Bybel, pluralisme, aanbiddingstyl, asook besluite van die Wêreldkonferensie.

Dit is belangrik om daarop te let dat dit vir Koranteng-Pipim (2001:8), in die hantering van pluraliteit gaan oor 'n soeke na Bybelse waarheid. Koranteng-Pipim (2001:127-128) meld dat hy eers van mening was dat die Bybel leer dat vroue ook georden kan word in die amp van die leraar, maar later het hy egter tot die oortuiging gekom dat die Bybel leer dat vroue nie as predikante georden moet word nie. Die feit dat iemand van standpunt kan verander beskou ek as positief. Die kommunikatiewe praxis van Van der Ven en die analogiese vergelyking van Tracy, wil huis 'n ruimte skep dat mense daarmee gemaklik is om van standpunt te verander en sodoende moontlik konsensus oor 'n bepaalde saak kan bereik.

Koranteng-Pipim se verandering van standpunt oor die ordening van vroue illustreer egter ook baie duidelik die feilbaarheid en voorlopigheid van menslike interpretasie. Indien een persoon verskillende interpretasies van die Bybel kan maak, is dit tog makliker vir verskillende individue om verskillende interpretasies te konstrueer.

Koranteng-Pipim (2001:450) maak die volgende stelling oor benaderings tot die Bybel wanneer hy praat oor theologiese debatte in die kerk: "The on-going theological debates in our own Seventh-day Adventist Church, result largely from the cracks created in our theological foundation as some scholars have attempted to marry Adventism's high view of Scripture with the moderate use of liberalism's historical-critical method." Afgesien van die pluraliteit rondom Skrifbeskouing, is Koranteng-Pipim (2001:455) ook bekommerd oor die krisis in die hermeneutiek: "This chapter identifies the hermeneutical bug, arguing that the on-going crisis within contemporary Adventism arises from the attempts by some to employ modified aspects of liberalism's higher criticism."

Vir Koranteng-Pipim (2001:638-639) kom die hantering van pluraliteit daarop neer dat enige ideologie vanuit die Bybel hanteer moet word. Die kerk mag wat Koranteng-Pipim (2001:639) betref nie stilbly oor die onbybelse veldtog vir die ordening van die vrou in die leraarsamp nie, die ideologie van die hoër kritiek wat die gesag van die Bybel ondermy nie, pluralisme, homoseksualisme, asook die ideologie van rasgebaseerde kerkstrukture nie.

Koranteng-Pipim is 'n baie goeie voorbeeld van hoe Sewendedag-Adventiste pluraliteit tradisioneel hanteer. Vir tradisionele Adventisme is teologie hoofsaaklik 'n hermeneutiese wetenskap wat die waarheid ("oorblyfselteologie") moet openbaar. In die lig van uiteenlopende interpretasies en pluraliteit oor Skrifbeskouing en hermeneutiek, wil ek vra wie se interpretasie nou as die volle waarheid beskou moet word?

Vanweë die verwysing na die ordening van die vrou in die leraarsamp in hoofstuk vyf, is dit interessant om te noem dat Nancy Vyhmeister (2002:24) wat 'n emeritusprofessor aan die Andrews Universiteit is, dit in haar benadering duidelik maak dat sy die regte interpretering van Skrifgedeeltes sien as die oplossing van

die probleem: "To understand the topic, let's briefly review the biblical terminology for commissioning, followed by an analysis of these 12 passages."

Gustin (2005:48) wys vir ons op die gevaar wat ontstaan wanneer teoloë en lidmate onder die indruk verkeer dat slegs een interpretasie reg kan wees:

The real challenge to unity and harmony is the inherent human tendency to exclusiveness and ethnocentrism. These inevitably lead to nationalism, racism, and elitism, and result in distrust, prejudice, and interpersonal divisions in all its forms. It is possible to study the same Sabbath School *Adult Bible Study Guide* and to use the same *Church Manual* and, at least on the surface, to share the same beliefs and practices, and yet because of prejudices, exclusiveness, and ethnocentrism we may not have true Christian unity.

7.3 Toepassing van die teorievorming van Van der Ven en Tracy

Verskeie Sewendedag-Adventiste teoloë soos Knight, Provonsha, Van Wyk, Newman, Koranteng-Pipim, Johnson en Damsteegt verwys na pluraliteit binne die Sewendedag-Adventistekerk. Pluraliteit sal meer konstruktief hanteer kan word indien meer leiers en teoloë tot 'n groter erkenning sal kom oor die realiteit van pluraliteit.

Die erkenning van pluraliteit is die een kant van die munstuk, terwyl die sinvolle en konstruktiewe hantering van pluraliteit 'n ander uitdaging is wat betekenisvol deur die kerk begelei moet word. Die empiriese teorievorming van Van der Ven en Tracy vir die praktiese teologie, kan vir Sewendedag-Adventiste help om pluraliteit beter te verdiskonter.

Soos reeds in die verhandeling gemeld is daar pluraliteit oor hermeneutiek, regverdigmaking deur die geloof, kerkstruktuur, die ordening van die vrou, kerkstandarde, onafhanklike bedieninge, die profetiese rol van EG White, die aanwending van fondse en vele ander sake.

Die gebruik van die ondersoekfases van die empiriese siklus in die empiriese-teologiese ondersoek kan van groot waarde wees in die hantering van pluraliteit (Van der Ven 1993a). Pieterse (1992:18) som die empiriese siklus van Van der Ven as volg op:

1. Die stel van die doel	Observasie
2. Die stel van die probleem	Observasie
3. Teologiese konseptualisering van die probleemstelling	Induksie
4. Operasionalisering van die theologiese konsepte	Deduksie
5. Instrumentasie van die theologiese konsepte	Deduksie
6. Die meetproses	Toetsing
7. Statistiese analise van die data	Toetsing
8. Formuleer van die antwoord op die probleemstelling	Toetsing
9. Evaluering van die antwoord op die probleemstelling	Evaluasie

Dit beteken dat metodes uit ander wetenskappe oorgeneem moet word en binne praktiese teologie in gebruik geneem word (Pieterse 1992:18). 'n Empiriese-teologiese ondersoek vereis ook die ontwikkeling van nuwe metodes en tegnieke op die wetenskaplike terrein met die doel op theologiese ontwikkeling wat moet plaasvind (Van der Ven 1993a:101).

Die empiriese benadering van Van der Ven en Tracy bied ook die geleentheid dat daar besin kan word oor huidige sosiale en maatskaplike teorieë wat byvoorbeeld te doen het met die rol van die vrou in die samelewing. Hierdie benadering hoef nie te lei tot 'n verlies aan teologie nie, want die teorieë vanuit die natuur-, gamma-, en ander wetenskappe is deel van die algemene

openbaring van God (Jemison 1959:3-8). Hierdie teorieë en metodes wat uit die ander wetenskappe geneem word moet verder ontwikkel word binne die raamwerk van praktiese teologie (Pieterse 1992:18).

Die intradissiplinêre benadering van Van der Ven kan Sewendedag-Adventiste byvoorbeeld help om nie die rol en die posisie van die vrou, die herstrukturering van kerkstruktuur, die hantering van leerstellige verskille en groepvorming slegs te ontwikkel teen die kulturele agtergrond van die Ou en Nuwe Testament nie. Sodoende word 'n ruimte geskep waar sosiale, wetenskaplike en ekonomiese teorieë en metodes ook kan bydra tot die bevordering en verbetering van religieuse kommunikatiewe handelinge binne die perspektief van die koninkryk van God (Van der Ven 1985:193). Wanneer teologie so beoefen word, gee dit uitdrukking aan wat Tracy (1981) die "analogical imagination" noem, omdat daar 'n wedersydse kritiese korrelasie is tussen die interpretasie van die Christelike tradisie en die interpretasie van die kontemporêre situasie.

Die empiries-teologiese ondersoek bied aan Sewendedag-Adventiste die geleentheid om met hierdie "adekwate kennis van die praxis in staat [te] wees om die grense van die praxis te verlê in die rigting van die perspektief van die koninkryk van God" (Pieterse 1992:18; Van der Ven 1985:193). Dit beteken dat die faktore, prosesse en strukture van religieuse kommunikatiewe handelinge in die persoonlike en maatskaplike lewe weer vandag bepaal kan word en dat hierdie handelinge in die lig van die empiriese kennis verbeter en bevorder kan word binne die perspektief van die koninkryk van God (Van der Ven 1985:193).

Die empiriese benadering bied die geleentheid om deur kwalitatiewe en kwantitatiewe metodes, asook deur verdere evaluering, konsensus te bereik, maar om terselfdertyd ooreen te kan kom dat daar nie altyd dadelik eenstemmigheid bereik kan word nie.

Indien daar byvoorbeeld nie dadelik konsensus is oor die ordening van die vrou en ander sake soos byvoorbeeld kerkstruktuur nie, kan gelyke erkenning gegee word aan verskillende standpunte. Sodoende sal mense nie by voorbaat en moontlik onnoodiglik na die kantlyn verskuif word nie. Mense kan aangemoedig word om meer te ervaar en meer waar te neem. 'n Wonderlike geleentheid wat die benadering van Tracy en Van der Ven bied, is dat verskillende standpunte saam kan bestaan en dat moontlike antwoorde op bepaalde sake nie vir elke kultuur of gemeente dieselfde hoef te wees nie. Die Wêreldkonferensie van die Sewendedag-Adventistekerk kan byvoorbeeld deur kritiese gesprek die besluit neem dat lokale konferensies self 'n kulturele sensitiewe besluit kan neem oor die ordening van die vrou in die leraarsamp. Van der Ven (1993b:292) beklemtoon die belangrikheid van kompromis en onderhandeling wanneer hy sê:

Closing a compromise demands negotiation. People often think that this is not allowed in the church. If striving for concensus as an endeavor is not undone by it, then it is hard to see why negotiation should be unbecoming in the church. Negotiating means nothing more than striving to do as much justice as possible to both the matter and the relationships, step by step. In practice it is often hard to do more.

Bruinsma (1998:82) demonstreer 'n oopheid vir die teorievorming wat op meer as een manier toegepas kan word wanneer hy sê: "My ideal of the church is not one with strict uniformity but one where a fundamental unity expresses itself in a wide cultural diversity." Hierdie benadering sal Sewendedag-Adventisteteologie meer relevant maak, omdat dit teorie en praxis sinvol bymekaar betrek. Gevolglik is die praxis oop vir kritiek deur die teorie en die teorie is oop vir kritiek uit die praxis.

Die empiriese benadering van Tracy en Van der Ven beteken nie noodwendig leervryheid nie. Oortuigings kan gehandhaaf word, terwyl daar op 'n

wetenskaplik-filosofies verantwoordbare wyse besin word oor die hantering van brandpunte.

7.4 Samevattting

Die empiriese benadering van Van der Ven en Tracy kan baie waardevol wees in die hantering van pluraliteit. 'n Platform vir gesprek is beskikbaar vanwaar verskille sinvol bestuur kan word. 'n Kritiese evaluering van vertrekpunte, en die vind van ooreenkomste ten spyte van verskille, kan vir Sewendedag-Adventiste 'n groot bate wees in die ontwikkeling van 'n teologie wat pluraliteit beter sal verdiskonter.

Bibliografie

- Arthur, C. 2000. Religious pluralism: a metaphorical approach. Excerpt from *Religious pluralism: a revolution in religious consciousness*. Colorado: The Davies Group. http://www.conexuspress.com/catalog/religious_pluralism.htm [Accessed on 2005-11-22].
- Arthur, DT. 1974. Millerism, in *The rise of Adventism: religion and society in mid-nineteenth century America*, edited by ES Gaustad. New York: Harper & Row: 154-172.
- Banks, RT (ed). 1992. *A woman's place: Seventh-day Adventist women in church and society*. Hagerstown, Md: Review and Herald Publishing Association.
- Barnes, M. 1989. *Christian identity and religious pluralism*. Great Britian: Abingdon Press.
- Bates, A. 1995. The Jerusalem Council: a model for Utrecht? *Ministry* (April): 18-23.
- Brinsmead, RD. 1980. *Judged by the Gospel: a review of Adventism*. Fallbrook, Ca: Verdict Publications.
- Bruinsma, R. 1998. *It's time*. Mountain View, Ca: Pacific Press.
- Bruinsma, R. 2005. Modern versus postmodern Adventism: the ultimate divide? *Ministry* (June): 16-21.
- Burton, KA. 1996. A practical theology of ordination: an interpretive model of ordination from the New Testament data. *Ministry* (November): 26-27,29.

Byrne, P. 1995. *Prolegomena to religious pluralism: reference and realism in religion*. Basingstoke, UK: Macmillan Press.

Calarco, S. 1993. God's universal remnant. *Ministry* (August): 5-7, 30.

Cochrane, J., De Gruchy, J., & Peterson, R. 1991. *In word and deed*. Pietermaritzburg: Cluster Publications.

Concise Oxford Dictionary. 1982. Sv "plurality"; "pluralism". Oxford: Clarendon Press.

Conradie, EM. 1992. The powers and limits of pluralism in theology. *Scriptura* 40 (2): 40-64.

Daily, S. 1994. *Adventism for a new generation*. Portland: Better Living Publishers.

Damsteegt, GP. 1977. *Foundations of the Seventh-day Adventist message and mission*. Grand Rapids, Mi: Eerdmans.

Deist, FE. 1986. *Kan ons die Bybel nog glo?* Pretoria: NG Kerkboekhandel.

Demarest, BA. 1992. General and special revelation, in *One God, one Lord: Christianity in a world of religious pluralism*. 2nd edition, edited by D Clarke & BW Winter. Grand Rapids, Mi: Paternoster Press: 189-206.

Dick, EN. 1994. *William Miller and the Advent crisis*. Berrien Springs: University Press.

Douglas, HE. 1998. *Messenger of the Lord: the prophetic ministry of Ellen G White*. Nampa, Id: Pacific Press.

Eck, DL. 1993. The challenge of pluralism: The Pluralism Project, Harvard University. *Nieman Reports "God in the Newsroom"* XLVII (2).
http://www.pluralism.org/research/articles/cop.php?from=articles_index
[Accessed on 2005-08-12]

Encyclopedia Britannica. 1978. Chicago.

Eva, WD. 1996. Interpreting the Bible: a commonsense approach. *Ministry* (March): 4-5.

Eva, WD. 2003. Adventism and ecumenism. *Ministry* (December): 4.

Eva, WD. 2004. Keeping "abreast of truth". *Ministry* (August): 4.

Evans, MJ. 1983. *Women in the Bible: an overview of all the crucial passages on women's roles*. Grand Rapids, Mi: Intervarsity Press.

Eybers, IH, König, A & Stoop, JA (eds). 1978. *Inleiding in die teologie*. 2de uitgawe, Pretoria: NG Kerkboekhandel.

Firet, J. 1987. *Spreken als een leerling. Praktisch theologische opstellen*. Kampen: Kok.

Folkenberg, RS. 1994. *We still believe*. Mountain, Ca: Pacific Press.

Froom, LE. 1954. *Movement of destiny*. Washington, DC: Review and Herald Publishing Association.

Geldenhuys, FEO'B. 1983. Eenheid, pluralisme en pluriformiteit: 'n ekumeniese perspektief. *Theologia Evangelica* XVI (1): 53-59.

General Conference of Seventh-day Adventists. Biblical Research Committee. 1969. *The Brinsmead Agitation*. Washington, DC: Review and Herald Publishing Association.

Goldstein, C. 1994. *The remnant: Biblical reality or wishful thinking*. Mountain, Ca: Pacific Press.

Goldstein, C. 1997. The pastor and politics. *Ministry* (December): 6-7.

Grimmitt, M . 1994. Religious education and the ideology of pluralism. *British Journal of Religious Education* 16 (3): 133-147.

Gugliotto, LJ. 1996. The crisis of exegesis. *Ministry* (March): 6-8.

Gustin, P. 2005. Mission and unity: the challenge for the church today. *Ministry* (July/August): 46-48,82.

Hachalinga, P. 1997. Seventh-day Adventism and the remnant idea: a critical and analytical study of the Seventh-day Adventist ecclesiological self-understanding. MTh thesis, University of South Africa, Pretoria.

Hendriks, J. 1981. Omgaan met pluraliteit, in *Geloofsmanieren: studies over pluraliteit in de kerk*, onder eindredactie van JM Vlijm: 318-341.

Heyns, LM. 1990. Praktiese teologie is teologie, in *Eerste treë in die praktiese teologie*, deur LM Heyns en HJC Pieterse: 4-13.

Heyns, LM. & Pieterse,HJC. 1990. *Eerste treë in die praktiese teologie*. Pretoria: Gnosis.

- Hick, J & Askari, H. 1985. *The experience of religious diversity*. Aldershot: Avebury.
- Hoekema, AA. 1973. *Seventh-day Adventism*. Grand Rapids, Mi: Eerdmans.
- Holland-Shuey, BM. 2002. Religious pluralism and interfaith dialogue. Speech given to the Unitarian Universalist Church of Florence, January 13.
- Janson, M. 1982. Praktiese Teologie, in *Inleiding in die teologie*. 3de uitgawe, onder redaksie van IH Eybers, A König & JA Stoop. Pretoria: NG Kerkboekhandel: 325-346.
- Jemison, TH. 1959. *Christian beliefs*. Mountain View, Ca: Pacific Press.
- Johnsson, WG. 1995. *The fragmenting of Adventism: ten issues threatening the church today*. Boise, Id: Pacific Press.
- Jonker, WD. 1981. *In diens van die Woord*. Pretoria: NG Kerk Uitgewers.
- Knight, GR. 1991. Crisis in authority. *Ministry* (February): 6-11.
- Knight, GR. 1993a. Adventists and change. *Ministry* (October): 10-15.
- Knight, GR. 1993b. *Anticipating the Advent: a brief history of Seventh-day Adventists*. Boise, Id: Pacific Press.
- Knight, GR. 1993c. *Millennial fever and the end of the world*. Boise, Id: Pacific Press.
- Knight, GR. 1999. *A brief history of Seventh-day Adventists*. Hagerstown, Md: Review and Herald Publishing Association.

- Knight, GR. 2000. *A search for identity: the development of Seventh-day Adventist beliefs*. Hagerstown, Md: Review and Herald Publishing Association.
- König, A. 1976. Teologiese en konfessionele pluraliteit en pluriformiteit. Referaat gelewer voor die kongres van die Dogmatologiese Werkgemeenskap, Stellenbosch, Julie.
- König, A. 1978. Sistematiiese Teologie, in *Inleiding in die teologie*. 2de uitgawe, onder redaksie van IH Eybers, A König & JA Stroop: 138-203.
- Koranteng-Pipim, S. 2001. *Must we be silent? Issues dividing our church*. Ann Arbor, Mi: Berean Books.
- Latourelle, R & O' Collins, G (eds). 1982. *Problems and perspectives of fundamental theology*. New York: Paulist Press.
- Lee, H. 1999. Church structure in 2025. *Adventist Review* (December Special Issue): 32-35.
- Lee, JM. 1988. The blessings of religious pluralism, in *Religious pluralism and religious education*, edited by NH Thompson. Birmingham: Religious Education Press: 57-124.
- Linde, FJ. 1974. 'n Sosiologiese studie van pluralisme in die Nederduitse Gereformeerde kerk. MA-verhandeling, Universiteit van Suid-Afrika, Pretoria.
- Lubbe, G. 1995. The role of religion in the process of nation-building: from plurality to pluralism. *Religion and Theology* 2(2): 159-170.
- Martin, WR. 1960. *The truth about Seventh-day Adventism*. Grand Rapids, Mi: Zondervan.

Matinyi, MHM. 1995. Independent ministries: an African speaks out. *Ministry* (October): 18-19.

Meerburg, MM. 1981. Eenheid en identiteit in een plurale kerk, in *Geloofsmanieren: studies over pluraliteit in de kerk*, onder eindredactie van JM Vlijm: 282-317.

Nderitu, AM. 2000. Seventh-day Adventist and decision-making with regard to social and political matters. MTh thesis, University of South Africa, Pretoria.

Neall, BS. 1992. A theology of woman, in *A woman's place: Seventh-day Adventist women in church and society*, edited by RT Banks: 13-40.

Netland, HA. 1991. *Dissonant voices*. Grand Rapids, Mi: Eerdmans.

Newman, DJ. 1994. How much diversity can we stand? *Ministry* (April): 5,26.

Newman, WM. 1973. *American pluralism. a study of minority groups and social theory*. New York: Harper & Row.

Olson, AV. 1966. *Thirteen crisis years 1888 – 1901*. Washington, DC: Review and Herald Publishing Association.

Pieterse, HJC. 1986. Praktiese Teologie mondig? *Skrif en kerk* 7(1): 63-73.

Pieterse, HJC. 1990. Praktiese Teologiese is 'n kommunikatiewe teologiese handelingswetenskap, in *Eerste treë in die praktiese teologie*, deur LM Heyns en HJC Pieterse: 49-60.

Pieterse, HJC. 1992. Die diskussie oor sommige ondersoekmetodes binne die praktiese teologie. *Theologia Evangelica* XXV: 16-24.

Pieterse, HJC. 1993. *Praktiese teologie as kommunikatiewe handelingsteorie*. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing.

Provonsha, JW. 1993. *A remnant in crisis*. Hagerstown, Md: Review and Herald Publishing Association.

Race, A. 1983. *Christian and religious pluralism*. London: SCM Press.

Rice, R. 1985. *Reign of God: an introduction to Christian theology from a Seventh-day Adventist perspective*. Berrien Springs Mi: Andrews University Press.

Richardson, A & Bowden, J. 1983. *The Westminister Dictionary of Christian Theology*. Philadelphia: The Westminister Press/ SCM Press.

Robinson, BA. 2003. Quotations showing various definitions of the term “religious pluralism”. *Ontario Consultants on Religious Tolerance*.

http://www.religioustolerance.org/rel_plur1.htm [Accessed on 2005-03-04]

Roy, RJ. 2002. *A challenge to the remnant! Designing our mission strategy to impact the real world*. Frederick, Md: Network Disciplining Ministries.

Schwarz, RW (ed). 1979. *Light bearers to the remnant*. Mountain View, Ca: Pacific Press.

Seventh-day Adventist Church. 2004. *Minutes, 62nd Business Session of the Cape Conference: Organisational Restructuring in the Southern Africa Union*, 27 November.

Seventh-day Adventist Church. North American Division Officers and Union Presidents. 1993. *Issues: The Seventh-day Adventist Church and certain private ministries.*

Seventh-day Adventist Encyclopedia. 1976. Washington, DC: Review and Herald Publishing Association.

Shell, P. 1992. How society affects social change in today's church, in *A woman's place: Seventh-day Adventist women in church and society*, edited by RT Banks: 155-167.

Sire, JW. 1993. *Chris Chrisman goes to college.* Downers Grove, Ill: Inter Varsity Press.

Spalding, AW. 1961. *Origin and history of Seventh-day Adventists.* Washington, DC: Review and Herald Publishing Association.

Tracy, D. 1975. *Blessed rage for order, the new pluralism in theology.* New York: Seabury Press.

Tracy, D. 1981. *The analogical imagination: Christian theology and the culture of pluralism.* New York: Crossroad.

Tracy, D. 1987. *Plurality and ambiguity.* San Francisco: Harper & Row.

Van der Ven, JA. 1985. *Pastoraal tussen ideal en werkelijkheid.* Kampen: Kok.

Van der Ven, JA. 1988. *Practical theology: from applied to empirical theology.* Kampen: Kok.

Van der Ven, JA. 1993a. *Practical theology: an empirical approach*. Kampen: Kok Pharos.

Van der Ven, JA. 1993b. *Ecclesiology in context*. Grand Rapids, Mi: Eerdmans.

Van Huyssteen, W. 1986. *Teologie as kritiese geloofsverantwoording: teorievorming in die sistematiiese teologie*. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing.

Van Wyk, AG. 1989. 'n Evaluering van die grondslae van die diakonologiese benadering vanuit 'n prakties-teologiese perspektief. DTh-proefskrif, Universiteit van Suid-Afrika, Pretoria.

Van Wyk, AG. 1995. Dealing with pluralism. *Ministry* (March): 6-9.

Van Wyk, AG. 1996. Methodological challenges facing Seventh-day Adventist Theology in the year 2000: practical theological perspective. Unpublished paper read at the SEDATA annual meeting, Helderberg College, 13 October.

Van Wyk, AG. 2000. Beyond modernism: scholarship and "servanthood". *Andrews University Studies* 38 (1) (Spring): 77-131.

Vlijm, JM (ed). 1981. *Geloofsmanieren: studies over pluraliteit in de kerk*. Kampen: Kok.

Vyhmeister, N. 2002. Ordination in the New Testament. *Ministry* (May): 24-27.

Wallenkampf, AV. 1973. *What every Adventist should know about 1888: an overview of events and issues that made the Minneapolis General Conference session so important in church history*. Washington, DC: Review and Herald Publishing Association.

Watts, K. 1992. Significant women in the early church, in *A woman's place: Seventh-day Adventist women in church and society*, edited by RT Banks: 41-74.

Weber, M. 1994. Why are we still here? *Ministry* (October): 4,62.

Wêreldkonferensie van Sewendedag-Adventiste. 1988. *Sewendedag-Adventiste glo: 27 Fundamentele Leerstellings*. Silver Springs: Suider-Uitgewery. (Gedruk en uitgegee namens Predikantevereniging Wêreldkonferensie van Sewendedag-Adventiste).

Whidden, W. 1993. Essential Adventism or historic Adventism? *Ministry* (October): 5-9.

Whidden, W. 2000. The Adventist Church and independent ministries. *Ministry* (August): 14-19.

Wolfraardt, JA. 1978. Praktiese Teologie, in *Inleiding in die teologie*. 2de uitgawe, onder redaksie van IH Eybers, A König & JA Stoop: 278-296.